

Institutionen för socialvetenskap
Socionomprogrammet 210 hp

Varför stannar hon?

En kvalitativ studie om mäns våld mot kvinnor och de vidmakthållande faktorerna

Why does she stay?

A qualitative study of men's violence against women and the factors that contribute to a women staying in a violent relationship

Frida Mousa

Patricia Örunver

Examensarbete i socialt arbete, 15 hp

SOC63, VT15

Kandidatuppsats

Handledare: Maria Eriksson

Examinator: Veronika Ekström

Innehåll

Abstract	
Sammanfattning	
1. Inledning	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte.....	6
1.2.1 <i>Forskningsfråga</i>	6
1.3 Relevans för socialt arbete	7
1.4 Begreppsdefinition.....	7
1.4.1 <i>Våld i nära relationer</i>	7
2. Lagar och bestämmelser	8
2.1 Lagar.....	8
2.2 Istanbulkonventionen.....	9
3. Bakgrund	10
3.2 Statistik mäns våld mot kvinnor	12
4. Tidigare forskning	14
5. Teori	17
5.1 Normaliseringsprocessen	17
5.2 Uppbrottsprocessen	19
5.3 Våldscykeln	20
5.5 Konklusion	21
6. Datainsamling	22
6.1 Val av metod.....	22
6.1.1 <i>Kvalitativa intervjuer</i>	22
6.1.2 <i>Urvalsprocess</i>	23
6.2 Insamling av data	24
6.2.1 <i>Intervjupersonerna</i>	24
6.2.2 <i>Genomförande av intervjuerna</i>	24
6.3 Studiens tillförlitlighet.....	25
6.3.1 <i>Trovärdighet</i>	25
6.3.2 <i>Överförbarhet</i>	25
6.3.3 <i>Pålitlighet</i>	26
6.3.4 <i>Förförståelse</i>	26
6.3.5 <i>Informationskravet</i>	26
6.3.6 <i>Samtyckeskrav</i>	27
6.3.7 <i>Konfidentialitetskravet</i>	27
6.4 Analysmetod	27
7. Resultat	28
7.1 <i>Hjälp</i>	29
7.2 <i>Faktorer</i>	31
7.3 <i>Arbete</i>	33

7.4. Vidmakthållande faktorer	35
7.5 Konklusion	35
8. Analys	35
8.1 Hjälp.....	36
8.2 Faktorer	36
8.3 Arbete	37
8.4 Konklusion	38
9. Diskussion	40
9.1 Framtida forskning.....	42
10. Slutsats.....	43
11. Referenslitteratur.....	44
Bilagor	48
<i>Intervjuguide</i>	<i>48</i>
<i>Informantbrev</i>	<i>49</i>

Abstract

Male violence against women in an intimate partnership is a global societal problem that occurs both in Sweden and worldwide. The actions that contain violence happen most in the home of the couple, making it a well-hidden problem. This leads to a lack of knowledge about men's violence against women in an intimate relationship which leads to a difficulty in identifying, tackling and solving this societal problem.

The purpose of this essay is to explore and investigate why women remain in a violent relationship. The study also focuses on examining which factors contribute to the women's decision to stay, and which factors social workers experience are behind the women's choice of staying. The results show that reasons that play in the decision for the woman in regards to her staying or leaving a violent relationship are first and foremost norms that society has created. These norms put shame and blame on the woman if she is a divorcee. Results also show that guilt, dependency on the man financially and/or fear about generally making it in the society are factors that play a part in the decision making. A big factor that was shown in the results was also that fear is a mechanism that contributes to the women remaining in a violent relationship.

The study also shows that violence is not specific, violence can occur in several different ways, for example psychological, physical, sexual and/or material. Up until the perpetrators successively takes the control of the life the woman has. Prejudice about the identity of the perpetrator are common and the perpetrator does not fit the stereotype. We seem to seek explanations in the involvement of alcohol, problems of anger or the cultural context. Meanwhile we also seem to distrust women and instead of focusing on the crime that has been committed by the abuser against her we instead focus on issues such as why didn't she leave sooner? An outlook on this social problem that the government has formed is a national strategy that emphasizes the difference and inequality between the men and the women in society. The strategy points out that this is also the main reason for which violence occurs.

This essay is about researching and looking into how social workers operate and work to facilitate and simplify a way out of a relationship for women who are exposed to violence in their relationship. A qualitative study has been carried out by conducting structured interviews by the help of a question-guide. The interviews were held and carried out in the offices of the social workers. We interviewed the social workers specifically in the department who work with women who are being abused in their relationship. The purpose of this study was to firstly investigate what kind of help the women who are being abused are offered to simplify the way out of a abusive relationship, secondly what type of mechanisms the social workers experience and believe are the reason women remain in a violent relationship.

Sammanfattning

Studien är kvalitativ studie vars syfte är att öka kunskapen efter att ha undersökt varför kvinnor stannar kvar i en våldsam relation samt fokuserar på att undersöka vilka vidmakthållande faktorer som påverkar kvinnans beslut, och vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande. Detta baseras på sju kvalitativa, semistrukturerade intervjuer som är en kombination av fasta och öppna frågor med socialsekreterare som var alla verksamma inom olika enheter för våld i nära relationer. Vår urvalsprocess har varit det målinriktade urvalet. Vi selekterade och kom fram till att inte intervjua de som primärt arbetar med stödsamtal då vi ville komma åt både psykiska och praktiska faktorer som håller kvar kvinnan i en relation. För att få ut svar kring vidmakthållande faktorer som påverkar kvinnan vände vi oss mot de som arbetar med myndighetsutövning. Den analysmetod vi har använt oss i bearbetningen har varit tematisk analysmetod. Vi använde oss sedan av teorier om normaliseringsprocessen, uppbrottsprocessen och våldscykeln för att analysera våra resultat.

Studien har belyst bidragande faktorer i kvinnans kvarstannande i en våldsam relation ur olika perspektiv. Teorierna står i kontrast till varandra samtidigt som de kan vävas samman och bidra till att förklara kvinnans kvarstannande. Resultatet har även kategoriserats utifrån olika teman med underliggande subteman. Huvudteman var hjälp, faktorer, och arbete.

Respondenterna har beskrivit att en viktig del av rollen som socialsekreterare bland annat handlar myndighetsutövning. Dels ingår det att fatta beslut kring vilket stöd den våldsutsatta ska få, dels att utreda vad kvinnan har för bakgrund, hur den aktuella situationen ser ut för kvinnan och vad för slags våld kvinnan har blivit utsatt för. En del av den verklighet socialsekreterare står inför handlar om att noggrant gå igenom våldet för att veta vad för stöd den våldsutsatta kvinnan behöver. Respondenterna menade på att utifrån den utredning som utförs kan de kartlägga vilka vidmakthållande faktorer som finns och på vilket sätt socialsekreterare kan arbeta utifrån dessa faktorer.

Nyckelord: Våld i nära relationer, kvinnor, vidmakthållande faktorer.

1. Inledning

Varför går hon inte? Uttrycket ambivalens är en viktig faktor i förklarandet och förståelsen av våld i nära relationer och varför en våldsutsatt kvinna inte lämnar en våldsutövare. Enander och Holmberg (2011) skriver om hur kvinnan har två jag inom sig samtidigt. Dels ett jag som består av den världsbilden mannen har införlivat i kvinnan och dels ett jag som kräver återupprättelse samtidigt som hon bär skuld och skam. En av de största utmaningarna socialsekreterare inom relationsvårdsteam arbetar med är att frigöra kvinnan från den våldsutövande mannens bild av henne (Enander & Holmberg, 2011). När det kommer till varför en kvinna stannar kvar i en våldsam relation så har det genomförts studier och skrivits böcker om vad som är bidragande faktorer och förklaringar bakom detta fenomen. Enander och Holmberg (2011) skriver att det handlar om att förstå bandet som skapas och redan är befäst mellan mannen och kvinnan. Detta band som går under benämningen traumatiska bandet orsaksförklarar de komplexa känslorna kvinnan känner för mannen i relationen som är präglad av våld (Enander & Holmberg, 2011). Redan i Socialstyrelsens handbok (2016) beskrivs hur våldsutsatta kvinnor känner olika känslor av rädsla, hopp, hat, medlidande och skuld. Kvinnan har hopp om att mannen ska ändra sitt våldsamma beteende och återgå till den mannen han var i början av relationen. Kvinnan känner även en viss vrede över mannens förminskande av hennes värld, men medlidandet är en kraftfull känsla som är en bidragande faktor till kvinnans band till mannen (Socialstyrelsen, 2022).

1.1 Problemformulering

Det kan ofta ta tid för en våldsutsatta kvinna att lämna den våldsamma relationen hon befinner sig i vilket kan ställa kvinnan inför olika dilemman och svårigheter. Vår forskningsfråga blir därmed; vad är det för faktorer som bidrar till att hålla utsatta kvinnor kvar i våldsamma relationer samt på vilket sätt socialsekreterare underlättar vägen ur våld för dessa kvinnor. Med anledning av detta är det intressant att söka förståelse och få kunskap kring socialsekreterares upplevelser av våldsutsatta kvinnors situation och de vidmakthållandefaktorer som bidrar till att den våldsutsatta kvinnan stannar kvar i en våldsam relation.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka varför kvinnor stannar kvar i en våldsam relation och hur de kan få hjälp att lämna. Studien fokuserar även på att undersöka vilka vidmakthållande faktorer som påverkar kvinnans beslut, och vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande.

1.2.1 Forskningsfråga

De frågeställningar som konkretiserar vår forskningsfråga, som studien ska besvara är dessa:

- Vilka mekanismer upplever socialsekreterare ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer?
- På vilket sätt underlättar socialtjänsten processen ur våldet som sker för den våldsutsatta?

1.3 Relevans för socialt arbete

Mäns våld mot kvinnor samt mekanismer som är bakomliggande till varför en kvinna väljer att stanna är relevant för det sociala arbetet då socionomer är specifikt utbildade för att analysera och förstå inte endast våldsutsatta kvinnor men också andra utsatta grupper. Mäns våld mot kvinnor blir relevant för socialt arbete då en kvinna som utsätts för våld riskerar ohälsa med långtgående konsekvenser inte bara fysiskt utan även psykiskt. Detta bidrar vidare till enorma samhällskostnader, sjukskrivningar och skadade kvinnor. Genom att synliggöra, skapa en miljö där kvinnor och flickor är bekväma att berätta att de har blivit utsatta för våld och har svårt att lämna är ett viktigt första steg för att ge vård och behandling. Mäns våld mot kvinnor, samt de mekanismer som bidrar till att en kvinna väljer att stanna i ett förhållande där hon blir slagen är ett samhällsproblem som för individen många gånger kräver hjälp av någon professionell för att angripas. Mekanismer som bidrar till att en kvinna stannar i ett sådant förhållande är viktigt att belysa så att socialarbetare kan känna igen dessa mekanismer.

1.4 Begreppsdefinition

1.4.1 Våld i nära relationer

Utifrån FN:s en deklARATION som innefattar avskaffandet av allt våld mot kvinnor, våld mot kvinnor definieras som “varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet”.

Mäns våld mot kvinnor kännetecknas även av att den våldsutsatta har en nära relation till våldsutövaren. Detta leder till en försvårad uppbrottsprocess då kvinnan oftast har en stark och känslomässig relation till våldsutövaren. I denna studie kommer att definitionen våld i nära relation definieras med en könad definition, alltså som våld mot kvinnor.

2. Lagar och bestämmelser

I detta avsnitt nämner vi lagar och bestämmelser som är relevanta och som socialsekreterare utgår från när det kommer till våld i nära relation.

2.1 Lagar

Socialtjänsten hade innan införandet av SFS 2021:1 314, 5 kap. 11 § socialtjänstlagen, en skyldighet att erbjuda stöd till våldsutsatta kvinnor givet skrivningarna i kapitel 1 och kapitel 4 i socialtjänstlagen.

1 Kap. 1 § SoL lyder:

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Vidare står det att:

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt..... Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv (Lag 2021:159).

Brottsoffer är, efter införandet av 5 kap. 11 § SoL, numera en av socialtjänstens målgrupper vilket innebär att det är socialtjänstens uppgifter att bistå med stöd och insatser för den som utsatts för brott och dennes närstående. Socialtjänstens skyldigheter att hjälpa brottsoffer inkluderar våldsutsatta kvinnor och män och barn i heterosexuella och HBTQI-relationer. 5 kap. 11 § SoL lyder:

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. (Lag (2012:776).

Socialnämnderna har också en skyldighet att samarbeta med förövare för att stoppa våldet. Lagrummet lyder enligt 5 kap. 11 a § SoL:

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. När socialnämnden fullgör uppgiften ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsatts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och dennes närstående. (Lag 2021:645).

Vidare står det i lagrummet att socialnämnden har ett ansvar för den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp (5 kap. 11 § första stycket Sol.).

2.2 Istanbulkonventionen

Det första bindande, regionala instrumentet i Europa är Istanbulkonventionen skriver Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK, 2022). Det officiella namnet för Istanbulkonventionen är Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld både i hemmet och kvinnor.

Istanbulkonventionens syfte är att skydda både flickor och kvinnor i EU mot alla former av våld samtidigt förebygga, avskaffa och lagföra våldet som sker. Konventionen fördömer alla olika typer av våld, samtidigt beskriver de våld mot kvinnor som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan de olika könen. Istanbulkonventionen konstaterar att kvinnor och flickor riskerar att utsättas för könsrelaterat våld i betydligt större utsträckning än män och konventionen slår fast att våldet mot kvinnor är könsrelaterat på strukturell nivå (NCK, 2022).

3. Bakgrund

Vad kännetecknar mäns våld mot kvinnor? Denna frågeställning besvaras ofta med att våld motsvarar en knuff, spark eller slag mot kvinnan. Socialstyrelsen (Våld i nära relationer - Socialstyrelsen, 2021) definierar dock våld på andra sätt utöver dessa. Socialstyrelsen definierar våldet som ett upprepat mönster av handlingar som kan vara märkbara såsom ett slag, en spark eller en knuff, men även mindre märkbara såsom att höja rösten, kränka och förlöjliga sin partner.

Mäns våldshandlingar mot kvinnor kategoriseras vanligtvis som fysiska, sexuella eller psykologiska. Försummelse kan betraktas som en form av psykisk misshandel. Dessa olika former interagerar dock ofta med varandra och bildar ett komplext beteendemönster där psykiskt våld kombineras med fysiska och/eller sexuella övergrepp i vissa sammanhang.

Mäns våld mot kvinnor kan utövas genom fysiskt aggressiva handlingar t.ex. att sparka, bita, slå eller strypa. Mäns våld mot kvinnor kan även bestå av psykologiskt eller känslomässigt våld t.ex. att kvinnan hindras av mannen från att träffa familj och vänner, att han begränsar henne ekonomiskt eller andra former av kontrollerande beteenden skriver Krantz och Garcia- Moreno i artikeln *Violence against women* (2004). Avsiktligt tillfogade skador är ofta förklädda som olyckor. Ibland skadas kvinnor allvarligt och i vissa fall dör de till följd av sina skador. Fynd från ett antal nyare studier från olika delar av världen visar att mellan 10 % och 60 % av kvinnorna hade blivit slagna eller på annat sätt fysiskt överfallna av en manlig partner någon gång i livet och mellan 3 % och 52 % av kvinnorna rapporterade att de har blivit utsatta för fysiskt våld det föregående året. (Krantz & Garcia- Moreno, 2004).

Mäns våld mot kvinnor har under historiens gång ansetts vara något som sker mellan makar bakom husets fyra väggar och en privat angelägenhet. Idag är det inom politiken erkänt som ett omfattande samhällsproblem som även är straffbart. Åsikter, värderingar och ställningstaganden kring vem som bär ansvaret för våldet samt vilka insatser som det bör erbjudas till individer som utsätts för denna typ av brottslighet har kommit att förändras med tiden (Sinisalo & Moser Hällen, 2018).

Kvinnofridsreformen fastställdes år 1998 och innebar att en skarp lagstiftning hade fastställts kring mäns våld mot kvinnor, en mer optimal behandling för våldsutsatta kvinnor och förses även med förebyggande åtgärder. Kvinnofridsreformen kategoriserar mäns våld mot kvinnor som ett samhällsproblem som samhället måste förebygga och motarbeta (Sinisalo & Moser Hällen, 2018). Kvinnofridsreformen bidrar även till att våldsutsatta kvinnor och deras barn omfattas av Socialtjänstlagen.

Mäns våld mot kvinnor har historiskt sett ansetts vara en förväntad, inkluderad och naturlig del av äktenskapliga förhållanden. I decennier har det framförts att skulden ligger hos kvinnan som gör mannen arg, besviken eller behöver beklaga sig för att hon fick sin make att skämmas över henne (Sinisalo & Hällen Moser, 2018). Våld i nära relationer kan få allvarliga konsekvenser psykiskt, fysiskt och socialt. Kvinnorna kan drabbas av isolering, arbetslöshet i samband med isoleringen,

ekonomiska problem i samband med arbetslösheten, svårigheter att hitta bostad som en följd av det ovanstående men även råka ut för sjukskrivningar dels på grund av fysiska skador men även psykiska skador. Förutom det lidande som kvinnorna utsätts för har mäns våld mot kvinnor även socioekonomiska konsekvenser. En vetenskaplig rapport från Socialstyrelsen som gjordes år 2015 uppskattade att den årliga kostnaden som medföljde denna sociala problematik var tre miljarder kronor. I denna beräkning ingick således inte kostnader för medicinering, tandvård, psykiatrisk vård eller barns skador. Mäns våld mot kvinnor är en jämställdhetsfråga där våldet hindrar våldsutsatta kvinnor från att ta del av sina mänskliga rättigheter och friheter (Socialstyrelsen, 2021).

Socialstyrelsen (2021) ger en redogörelse för definitionen av mäns våld mot kvinnor utifrån fem olika begreppsdefinitioner; digitalt våld/försummelse, fysiskt våld, psykiskt våld, ekonomiskt/materiellt våld och sexuellt våld.

Digitalt våld handlar om att den enskilde utsätts för hotfulla eller kränkande sms. Det kan även handla om kontroll av hur den utsatta förflyttar sig via GPS. Försummelse handlar om att den utsatta inte får den hjälp med mat, medicin eller hygien som den utsatta är i behov av (Socialstyrelsen, 2021).

Fysiskt våld kan bestå om av örfilar, knytnävsslag, slag med tillhyggen, sparkar, stryptag och/eller Knivstick medan psykiskt våld handlar om förlöjligande, trakasserier, tvång och hot men även social isolering. (Socialstyrelsen, 2021).

Beskrivningen av ekonomiskt våld citeras med: "Ekonomiskt våld kan uttryckas genom ekonomiska hot, begränsningar av gemensamma ekonomiska tillgångar eller genom att tvinga någon att utföra ekonomiska olagligheter. Materiellt våld kan innebära förstörelse eller stöld av den utsattas personliga tillhörigheter, bohag, värdesaker med mera" (Socialstyrelsen, 2021).

Beskrivningen av sexuellt våld beskrivs med: "Sexuellt våld kan innebära olika former av sexuellt påtvingade handlingar. Det kan till exempel vara att tvinga den utsatta att se på pornografi, samlag utan samtycke, sexuella trakasserier och användning av ett sexuellt kränkande språk" (Socialstyrelsen, 2021). Socialtjänstens ansvar i sitt arbete med våld i nära relationer är att bistå med insatser såsom skyddat boende, ekonomiskt bistånd samt stödsamtal. Socialstyrelsens handbok (2016) skriver följande om insats skyddat boende;

Om den våldsutsatta behöver stöd och hjälp i ett skyddat boende, bör boendet ha tillräcklig bemanning och tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld och andra övergrepp. Det boende som erbjuds den våldsutsatta bör vara lämpligt för eventuellt medföljande barn oavsett ålder och kön. Om det skyddade boendet tar emot barn, bör det i boendet finnas personal med kunskaper om barns behov.

Socialstyrelsens handbok (2016) skriver följande om insats ekonomiskt bistånd;

Socialnämnden bör ha beredskap att kunna handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som gäller en våldsutsatt och som är akut. Av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd framgår det när våld eller andra övergrepp av eller mot närstående särskilt bör beaktas i bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Socialstyrelsens handbok (2016) skriver följande om insats samtalsstöd;

Samtal kan vara av olika karaktär och omfattning. Vilken typ av samtal som kan bli aktuellt beror exempelvis på den våldsutsattas behov av stöd och hjälp på kortare och längre sikt, vem som utövat våldet, om personen lever kvar i en relation där våld förekommer, har lämnat den eller befinner sig mitt i en uppbrottsprocess. För en person som vill leva kvar i en relation där hon eller han har utsatts för våld kan samtalen syfta till att stärka självkänslan, avlasta från skuld känslorna och, om det är möjligt, öka personens handlingsutrymme och livskvalitet. Det är dock viktigt att vara uppmärksam på att samtalen inte medverkar till att individen utsätts för fara eller att barn riskerar att utsättas för eller bevittna våld. En person som lämnat en relation där hon eller han utsatts för våld kan vara i behov av samtal som bl.a. syftar till att stärka självkänslan och minska känslor av skuld och skam. Om en våldsutsatt person är ambivalent i fråga om att stanna kvar i en relation eller lämna den motiverande samtal behövas, i syfte att öka den egna motivationen till förändring.

3.2 Statistik mäns våld mot kvinnor

Även om risken för våld i intima relationer verkade vara jämnt fördelad mellan kvinnor och män 2012, var kvinnor mer benägna att uppleva allvarigare våld, vilket ledde till behov av hjälp och stödåtgärder, särskilt hälso- och sjukvård skrivs det i en rapport från Brottsförebyggande rådet ([BRÅ], 2022). Av de som utsattes för övergrepp så 29,1 % av kvinnorna och 2,4 % av männen att de sökte eller behövde träffa en läkare, sjuksköterska eller tandläkare. De bakgrundsfaktorer som verkade ha starkast samband var ålder, familjeband, utbildning, boendetyper och ekonomisk status. Sårbarheten är högst bland 16–34-åringar, ensamstående föräldrar, de med gymnasieutbildning och de som bor i flerfamiljsboende. Missgynnade kvinnor har ofta sämre ekonomiska förhållanden än icke exponerade kvinnor. Det föreföll inte finnas några märkbara skillnader i utsatthet mellan inrikesfödda och utrikesfödda (BRÅ, 2022).

Nästan hälften av dem som upplevde psykiskt våld 2012 så att våldet återkom under året. Kvinnor är mer benägna att rapportera att de har upplevt psykiskt våld flera gånger (56 % av kvinnorna har upplevt psykiskt våld jämfört med 40 % av männen). De flesta ringer inte polisen av de som utsätts för brott i en intim relation, 2012 så 3,9 % att de hade polisanmält händelsen eller en av händelserna. Andelen kvinnor är något högre än männens. Enligt undersökningen var den i särklass vanligaste anledningen till att du inte polisanmält din exponering för att du tyckte att händelsen var trivial. De löste istället händelsen själva. (BRÅ, 2022). Det finns dock betydande skillnader mellan könen. Utsatta kvinnor är mer benägna än utsatta män att säga att övergrepp sker hemma (36 % mot 12 %). När män utsätts för övergrepp utgjordes brott där brottsplatsen var en allmän plats hälften av fallen (50 %), medan motsvarande andel för kvinnor var drygt en fjärdedel (28 %) (BRÅ, 2022). Det uppges föreligga stora mörkertal vad gäller våldsutsatthet. Många fall av våld inom intima relationer kommer aldrig till polisens kännedom. En vanlig orsak till detta är att offret känner förövaren. Offren kan känna sig maktlösa och vidare uppleva polisen som maktlös. Andra skäl till att inte polisanmäla kan vara rädsla för mer våld eller misstro mot rättsprocessens makt. Studier har visat att sexual- och

våldsbrott som begås på privata platser och där gärningsmannen och offret känner varandra polisanmäls mer sällan än när förövaren är okänd och brottet sker på allmän plats (BRÅ, 2022).

4. Tidigare forskning

Vår studie berör bakomliggande mekanismer som bidrar till kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer samt hur socialsekreterarna underlättar processerna. Det är vår tanke att belysa tidigare forskning som rör mekanismer som får kvinnor att stanna i en våldsam relation. I tidigare forskning redogörs det förklaringar till varför kvinnor väljer eller snarare upplever sig tvungna att stanna kvar i en våldsam relation. I studien redogörs det för dessa anledningar under beteckningen kvarhållandemekanismer.

Mekanismerna som det skrivs om i tidigare forskning återfinns i flertal olika forskningsöversikter. I vår presentation av tidigare forskning har vi valt att använda oss av bland annat internationell forskning såsom amerikanska studier vid namn *It could happen to anyone; why battered women stay* av författare Catherine Kaukinen, *Coping with an abusive relationship; How and why do women stay?* av Tracy Bennett Herbert, Roxane Cohen Silver and John H. Ellard men även forskningsrapporten *Reasons for staying in intimately violent relationships; comparisons of men and women and messages communicated to self and others* av Jessica J. Eckstein.

Det finns dessutom svensk forskning såsom Viveka Enander forskningsbaserade faktablad; *genväg till forskning Att stanna och att gå*, Veronica Ekströms avhandling *Det besvärliga våldet; Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*, samt Tina Mattssons studie *Våldets komplexitet och gamla paradig. Om utmaningar och svårigheter i arbetet med våld i nära relationer*.

Tidigare forskning påvisar att mekanismer som får kvinnor att vara kvar i en våldsam relation till en början grundar sig i socioekonomiska faktorer såsom att kvinnan riskerar att bli bostadslös, eller mannen försörjer kvinnan och hon är utan sysselsättning eller arbete (Enander & Holmberg, 2011). Tidigare forskning påvisar även att en annan mekanism som kvarhåller kvinnor i en våldsam relation är den passionerade förälskelsen som det ofta inte talas om tillräckligt. Litteraturen lyfter upp beroendeproblematiken men nämner allt för sällan hur den passionerade förälskelsen binder kvinnan fast känslomässigt och får henne att hårda ut i ohållbara situationer (Mattsson, 2011). Det konstateras även via forskningen som gjorts att våldet sällan börjar på en maximal nivå utan snarare eskalerar. Enander och Holmberg (2011) talar om våldets smygande upptrappning som vidare eskalerar med tiden. Denna ovannämnda mekanism som kvarhåller kvinnor i en våldsam relation har även en koppling till normaliseringsprocessen som vi vidare ska definiera. Författarna skriver även om att våldsutövaren pendlar mellan våld och värme, det är inte alltid elände och smärta. Mannen visar många gånger ånger för sitt handlade och detta håller kvinnan fast vid. Detta leder även vidare till ytterligare en mekanism som påverkar kvinnors kvarstannande vilket handlar om att när mannen pendlar mellan värme och våld så håller kvinnan kvar vid hoppet om att det kommer att ske en förändring och att mannen kommer att återgå till den mannen hon förälskade sig i. Detta leder till en anpassning till mannen från kvinnans sida.

Forskningen visar även att kvinnan upplever och går igenom ambivalenta känslor i samband med att hon försöker lämna mannen då våldsutövaren inte sällan vägrar släppa henne eller förhållandet enkelt. Tidigare forskning talar även för att mekanismer såsom kulturella och religiösa normer påverkar genom att kvinnan stannar kvar i relationen då kulturella normer menar att det gör henne till en "dålig kvinna" om hon skiljer sig från mannen (Mattsson, 2011).

Ytterligare mekanismer som forskningen påvisar bidrar till att kvinnan stannar i en våldsam relation kan vara att hon skuldbelägger sig själv för våldet men även att kvinnan själv inte identifierar sig som en våldutsatt kvinna. Detta leder vidare till att kvinnan inte söker hjälp eller är mottaglig för den hjälpen som hon rekommenderas att söka till. Detta blir en stor konsekvens då det leder till att kvinnor inte får den uppmuntran som behövs för att kunna lämna en utsatt situation (Enander & Holmberg, 2011). En hanteringsstrategi till ovanstående problematik blir således att kvinnan åsidosätter sina känslor, hon flyr från känslor av skam genom att undvika situationer som får henne att bemöta vad det är som egentligen sker. Detta kan innebära att kvinnan förnekar våldet för sig själv, eller för omgivningen för att kunna stanna kvar i relationen vilket även blir en mekanism i sig. En av de vanligaste kvarhållandemekanismerna som återfinns i forskningen är rädslan för våldet och att det ska eskalera till en nivå där kvinnan blir dödad (Enander & Holmberg, 2011).

I den internationella forskningen presenteras varierande resultat i studier kring mekanismer bakom kvinnors kvarstannande i en våldsam relation. Mekanismer som tas upp i internationell forskning är till en början den ekonomiska beroendepositionen kvinnan befinner sig i till mannen, religiös och social samhällsstruktur samt brist på insatser i form av skyddat boende.

Kaukinen (2011) skriver att kvinnor är mer benägna att hamna i en sämre ekonomisk situation och har svårare att vara självförsörjande än män. Det benämns även hur religionen har en stor inverkan på varför kvinnan blir kvarstannande i en våldsam relation. Religionen kan ha en enorm prägel på individens moral. Kvinnan anser det som en plikt att fixa sitt äktenskap, trots att omständigheterna är sämre (Eckstein, 2011).

Den internationella forskningen talar även om stigmat kvinnan behöver förknippas med som skild kvinna. Många religioner anser att skilsmässa fortfarande är en synd och detta kan vara en mekanism som får kvinnan att stanna kvar i en våldsam relation (Eckstein, 2011). Kaukinen (2011) skriver även om den sistnämnda kvarhållande mekanismen vilket är bristen på insatser i form av skyddat boende. Att hitta ett säkert boende för att komma ifrån mannen som utövar våld är ett avgörande steg i processen för att lämna en våldsam relation. Forskningen visar att många våldutsatta kvinnor i andra länder inte är medvetna om att det finns skyddade boenden. Det kan även vara så att kvinnor som känner till att ett skyddat boende är en insats har problem med att hitta lediga boenden. Forskningen visar att äldre kvinnor, invandrare och funktionshindrade kvinnor kan finna det nästan omöjligt att få en tillflyktsort. De flesta härbärgen accepterar inte heller kvinnor med tonårspojkar över 13 år.

Den andra frågeställningen denna studie har är på vilket sätt socialtjänsten underlättar processerna

för den våldsutsatta att ta sig ur relationen. Den tidigare forskningen påvisar att socialtjänstens ansvar i sitt arbete med våld i nära relationer och insats skyddat boende varierar beroende på vilken socialtjänst kommunen tillhör. I större kommuner upplever socialtjänsten att det är ett återkommande problem att det inte finns lediga platser att bistå med, i mindre kommuner är det nästan aldrig ett problem. Det uppstår även krångel med plats för placering när det handlar om kvinnor med många barn eller när kvinnan har en funktionsnedsättning (Ekström, 2016). Forskningen talar även för att socialtjänstens ansvar i sitt arbete med våld i nära relationer varierar på ett annat sätt. Om situationen inte bedöms vara tillräckligt hotfull eller behovet av skydd tillräckligt akut, uppmanas kvinnan exempelvis att bo hos någon släkting eller på ett vandrarhem. Socialtjänsten i vissa kommuner placerar endast kvinnor i skyddade boenden om det föreligger ett akut behov av skydd. Om kvinnans situation faller mellan stolarna när det kommer till dessa alternativ kan ett boende på en kvinnojour vara ett alternativ. Bostadsbristen är ett stort problem kopplat till våld i nära relation (Ekström, 2016).

Den tidigare forskningen påvisar att vad gäller socialtjänstens ansvar och roll i arbetet med våld i nära relationer så är ekonomiskt bistånd en av de viktigaste formerna av stöd för våldsutsatta kvinnor. Detta då ekonomiskt beroende många gånger av fallen kan vara en kvarhållande mekanism. Forskningen påvisar att trots att kvinnorna som är våldsutsatta har ekonomiska tillgångar kan det vara svårt att få tillgång till dessa vid given stund då kvinnorna oftast befinner sig i en stor vårdnadstvist, skilsmässoprocess och/eller lever i ett skyddat boende (Ekström, 2016).

Den tidigare forskningen visar vidare att insatsen stödsamtal används på varierande sätt av Socialtjänsten i olika kommuner. I vissa städer får kvinnor som utsätts för våld inte alls någon form av stöd eller behandlingssamtal, men socialsekreterare ger information om tjänster som tillhandahålls, till exempel kvinnojouren. I andra städer kan kvinnor som utsätts för våld få kontakt med professionella terapeuter med expertis inom våld. Andra har separata kommunala eller regionala verksamheter där kvinnor kan få stöd på egen hand utan att fått ett formellt beslut om en beviljad insats (Mattsson, 2011). Forskningen påvisar även att beskrivningar av stöd och behandling varierar mellan olika socialtjänster. I vissa socialtjänster arbetar socialsekreterarna med terapi för kvinnor som lämnat en våldsam relation. Det kan till exempel vara en serie fasta samtal med ett specifikt tema. I andra verksamheter är den som ger behandling en utbildad terapeut. Vissa socialsekreterare arbetar på så kallade öppenvårdsmottagningar där deras stödjande samtal innefattar bland annat normaliseringsprocesser, jämställdhet och våld (Mattsson, 2011). Vidare skriver Ekström (2016) att forskningen visar i vissa kommuner inte anser att det är socialtjänstens ansvar att hjälpa någon genom terapi. Det ges krisstöd, information om våld och stöd för kvinnor att se sina styrkor.

5. Teori

Våld i nära relation och varför människor utövar våld mot någon annan är en komplex uppgift att förklara skriver Hällen och Sinisalo (2018). Bidragande till komplexiteten handlar om att den våldsutsatta har en stark önskan och vilja att förstå varför personen som står denne närmast utövar våld. Författaren menar att emotionella band är den anledning som oftast binder den våldsutsatta vid våldsutövaren vilket i de flesta fall påverkar den våldsutsattas uppbrottsprocess. Olika faktorer har olika stor påverkan hur den våldsutsatta förhåller sig till våldsutövaren och deras relation.

Uppfattningar kring vem som har ansvaret för våldet och vem eller vad som måste förändras för att våldet ska upphöras är en faktor. En annan faktor är våldsutövares val av förklaring till sitt eget våldsbeteende, hans förändringsvilja och möjlighet att sluta använda sig av våld mot sin partner. En till faktor som spelar en stor roll är samhällets val och definition av orsaken till att personer utövar våld mot andra eftersom det i sig påverkar hur problemet bemöts, vilka insatser som kan erbjudas och på vilket sätt samhällets ekonomiska resurser används för att motverka samt förebygga våld. Utifrån detta finns det olika teorier, perspektiv och förklaringsmodeller till mäns våld mot kvinnor och vilka vidmakthållande faktorer som håller kvinnan kvar i en våldsam relation (Hällen och Sinisalo, 2018).

Under detta avsnitt kommer vi att behandla och presentera de olika teoretiska analys perspektiven som används i studiens analysarbete. Vi har flera analytiska perspektiv som vi tror på kommer att tjäna ett syfte i att skapa en helhetsbild av kvinnans vidmakthållande faktorer i en våldsam relation och vilka mekanismer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande. Nedan presenteras teoretiska förklaringsmodeller på mäns våld mot kvinnor och på vilket sätt våldet är en vidmakthållande faktor i kvinnans beslut att stanna kvar i en våldsam relation. Teorierna som beskrivs är normaliseringsprocessen, uppbrottsprocessen och våldsteorin. Studien och teorierna har tematiseras under olika rubriker för att kunna förmedla en tydligare bild av det budskap forskningen och teorierna beskriver.

5.1 Normaliseringsprocessen

Normaliseringsprocessen kan beskrivas som en kvinnas sätt att anpassa sig efter mannens försök att upprätthålla och utöka kontrollen av kvinnan och hennes roll i en våldsam relation. Med enklare ord beskriver detta att våldet som sker i hemmet till slut blir normalt vilket leder till att kvinnan glömmer bort hur det är att leva i en relation utan våld. Detta är en normaliseringsprocess (Lundgren, 2004). Lundgren (2004), skriver att mäns våld mot kvinnor har beskrivits som en dynamisk process där våldet normaliseras på olika sätt och i olika grader. Normaliseringsprocessen gäller både för den misshandlande mannen och den våldsutsatta kvinnan. Lundgren (2012) skriver att denna process utvecklar det psykiska och fysiska våldet samt gör att våldet kan fortgå i en relation och öka frekvensen med tiden. Författaren menar att normaliseringen av våldet sker långsamt och subtilt i början av våldsrelationer.

I det första skedet av relationen använder våldsutövaren sig av våld för att vidmakthålla och stärka kontrollen över kvinnan i det förhållande paret har. De första gångerna mannen slår kvinnan är han ledsen efteråt och ber förtvivlat om ursäkt. Våldsutövaren kopplar våldshändelsen till något i sin livssituation, t.ex. stress eller frustration som uppstått i samband med jobbet. I de våldshandlingar som uppstår efter hand så upphör ursäkterna och mannen motiverar sina handlingar och våldet med något som relaterar till kvinnans agerande, han uttrycker att hon på något sätt har misskött sig eller gjort fel (Lundgren, 2012).

I de fall mannen upplever att förhållandet inte passar hans tankesätt om hur ett förhållande ska vara och vad det innebär att vara man och kvinna, kan han välja att använda våld för att behålla kontrollen över sin fru. Utifrån detta upprätthåller mannen sin uppfattning av maskulinitet och relationen präglas av mannens överlägsenhet och kvinnans underkastelse. Kontrollen som utövas av en förövare omfattar ofta många olika aspekter av en kvinnas liv: vad hon får och inte får göra, vem hon ska och inte ska förknippas med, hur hon ska och inte ska vara. Gränserna förändras många gånger och de områden som mannen begränsar utvidgas. Mannen tar gradvis kontroll över fler och fler områden i kvinnas liv och hennes manövreringsförmåga minskar. I de senare stadierna av den våldsamma processen menar författaren Lundgren (2012) att överlägsenheten hos sexuellt upphetsade och våldsamma män är relaterad till de intensiva erotiska upplevelser mannens växande kontroll medför. Dessa upplevelser blir gradvis våldets motorer och hinder för våldsanvändning försvinner.

Innebörden av normaliseringsprocessen för kvinnan innebär kortfattat att kvinnans gränser gradvis suddas ut och mannens våld blir till en normal vardag i kvinnans liv. Det som väcks hos kvinnan av våldet är ofta skuld känslor och kvinnans verklighetsuppfattning rubbas. Samtidigt som detta sker börjar kvinnan se sig själv ur mannens perspektiv och skuldbelägga våldet samt orsakerna till att våldet sker på sig själv. Resultatet av detta blir att kvinnan anpassar sig efter mannens uppfattning om hur relationen bör se ut och vad det innebär att vara kvinna respektive man (Lundgren, 2012).

Lundgren (2004) skriver att anpassningen till en våldsam partner går väldigt successivt från ett kontrollerande av partners umgänge, ekonomi och tankevärld till ett ytterligare fysiskt och psykiskt kränkande. förekomsten av våld kan beskrivas i termer av över- och underordning vilket speglar den enas makt över den andra. Författaren skriver vidare i sin rapport att kvinnors handlingsutrymme minskar och resulterar i att kvinnan blir alltmer isolerad från vänner, släktingar eller arbetskamrater. Mannen blir till slut den enda personen i kvinnans liv och den situationen kompliceras av att mannen, eller våldsutövaren som dominerar kvinnans liv, växlar i personlighet mellan att vara varm, omtänksam och kärleksfull till att vara hotfull, våldsam och straffande. När och hur denna förväxling mellan personligheterna sker bestäms utav mannen. Detta leder i sin tur till att kvinnan bryts ned successivt och de anpassningar som hon gjort för att undvika våldet blir alltmer om en fråga om överlevnad.

5.2 Uppbrottsprocessen

Det finns olika omständigheter som gör att kvinnor som utsätts för våld gör ett aktivt val att lämna en våldsamt relation. Frågan kring varför en kvinna inte lämnar en våldsamt relation får allt större uppmärksamhet (NCK, 2022). Holmberg och Enander (2011) menar att uppbrottsprocessen beskriver den process som en våldsutsatt i nära relationer går igenom när kvinnan på olika sätt försöker bryta med våldsutövaren känslomässigt för att i slutändan lämna relationen. För att en uppbrottsprocess ska bli möjlig så behöver flera samverkande faktorer innefattas. För omgivningen kan uppbrottsprocessen vara svår att förstå. Flera studier har visat att en stor anledning till att uppbrott tar tid och är komplexa har att göra med våldets psykiska mekanismer som bryter ned kvinnan. Under denna process normaliseras våldet, som nämnt ovan, och successivt tar kvinnan över våldsutövarens verklighetsuppfattning i olika grad. Detta kallas för internalisering (Larsdotter, 2011).

Något vi förhåller oss till i denna studie är att författarna Holmberg och Enander (2011) riktar kritik mot normaliseringsprocessen. Författarna har utvecklat deras sätt att se på uppbrott som en sorts kritik mot Lundgrens perspektiv på normaliseringsprocessen.

Holmberg och Enander (2004) skriver att uppbrottsprocessen består av tre olika delar som är *att bryta upp, att bli fri* och *att förstå*. Att bryta upp från en våldsamt relation är en process som måste få ta sin tid och som måste ske i den våldsutsattas egen takt. Samtidigt som detta är ett viktigt steg i att lämna relationen fysiskt så återstår oftast det psykologiska uppbrottet vilket innefattar det traumatiska bandet som är kärnan i det psykologiska uppbrottet. I detta fall är det vanligt att den våldsutsatta uttrycker starkt negativa känslor om våldsutövaren och negativa omdömen samtidigt som den våldsutsatta ger uttryck för en stor lättnad och befrielse. I andra fall använder sig våldsutövaren av psykisk utpressning för att kunna få den utsatta att återvända hem genom att exempelvis hota med att ta sitt egna liv, att skada familjens husdjur eller förstöra gemensam egendom som paret har. Även om våldsutövaren inte utför påtryckningar gentemot den utsatte så är det vanligt att den utsatte känner tvivel och här är det viktigt att föra samtal med den utsatte kring de tankar som uppstår och varför hon vill gå tillbaka. Här är det viktigt att den som utför samtalen inte övertygar den utsatte så att hon inte går emot sin egen vilja, det är väldigt viktigt med beslutsbalansen här (Larsdotter, 2011).

För att kunna bli fri handlar det om att de olika traumatiska banden löses upp. En viktig faktor här är att ta reda på vilka känslor den utsatte hyser mot våldsutövaren för att kunna ta reda på var i processen den utsatta befinner sig när det kommer till att bryta sig fri från de traumatiska banden. Utifrån frågan "vad känner du för din partner" kan man kategorisera svaren som sedan kan kopplas till de traumatiska banden (Larsdotter, 2011). Författaren menar vidare att starka interventioner från omgivningen kan få motsatt effekt och kan leda till att den våldsutsatta bildar allians med förövaren mot den oförstående omgivningen. I många fall har oftast den våldsutsatta lämnat våldsutövaren fysiskt men som inte har lämnat psykiskt, eller så kan det vara tvärtom. Alltså menar författaren att det fysiska och psykologiska uppbrottet inte nödvändigtvis faller samman och att som stödgivare till en utsatt måste vara redo på det.

Att förstå den våldsutsatta och anledningen till varför kvinnan varit utsatt är väldigt viktigt för kvinnan. Eftersom detta är en förutsättning att kunna bearbeta våldet för att i sin tur sätta ord på att man levit i en misshandelsrelation. En insikt om att våldet varit systematiskt och nedbrytande kan medföra en känsla av skuld och skam för den våldsutsatta. Efter att den utsatta har förstått vad hon har gått igenom medför det oftast en stor sorg som kan innebära känslor av att ha slösat bort sitt liv. Omgivningen reagerar ibland och tycker att reaktionerna som kvinnan visar är märkliga då hon tagit sig loss en sådan relation och startat ett nytt liv (Holmberg och Enander, 2004). Bortom alla metoder menar Larsdotter (2011) att det enklaste och samtidigt bästa stödet man kan ge en våldsutsatt person att lyssna och tro på personen.

5.3 Våldscykeln

Våldscykeln kartlägger vad makt och kontroll är för något och vad det gör med individen. Utifrån denna teori används våldscykeln för att på ett sätt förstå vad våldet gör med den våldsutsatta. Vidare innefattar denna våldscykel de vidmakthållande faktorerna i en relation, varför kvinnan är kvar och vilka mekanismer det är som gör att man lämnar. Lundgren (2012) skriver att det börjar med själva våldshändelsen, därefter kommer fas två där känner kvinnan skuld och skam, i den tredje delen så försonas paret och de går in i en smekmånadsfas och därefter sker våldshändelsen med en upptrappning. Dessa händelser sker i ett cykliskt förlopp där faserna följer en cirkulär rörelse.

Gång på gång när det kommer till dessa olika händelser upplever den våldsutsatta att förövarens makt är större än hennes och varje incident som sker leder till en känsla av maktlöshet, mer inkompetent, dålig självkänsla och självförtroende hos den våldsutsatta. Kvinnan känner oftast ett självförakt och det i sin tur gör att kvinnan blir beroende av våldsutövaren samt relationen till mannen. Det som stärker bandet mellan den våldsutsatta och våldsutövaren är just växlingen mellan oro, våldshändelser och de lugna perioder som sker (Lundgren, 2012).

Till att börja med så sker våldshändelser med anledning av att våldsutövaren kan ha känt sig hotad, svartsjuk, försummad eller förtvivlad. När våldet väl tar plats så sker det en förändring i relationen. När våldshändelsen tar plats och sker leder det till en förändring i relationen. De vanliga känslorna våldsutövaren känner efter att ha utfört våld mot sin partner är skam, skuld och ångest. I sådana fall är det dels vanligt att tystnad dominerar i relationen. Dels kan våldsutövaren göra sig själv som oåtkomlig och låtsas som att inget har hänt mellan paret samtidigt som våldsutövaren förnekar att våldet har tagit plats och utövas mot den våldsutsatta. I detta fall hamnar våldsutövaren i underläge för att tankar om att risken att förlora sina barn och sin partner finns. I dessa fall kan våldsutövaren även känna sig beroende av den våldsutsatta, och kan uppleva att den våldsutsatta har makten över relationen (Van Lawick, 2013).

Under den tredje fasen som är försoning innefattar den att våldsutsatta förlåter våldsutövaren för

det våld som mannen har utfört. Här bestämmer även båda parterna för att satsa på relationen där en förminskning av våldet även sker. Att osynliggöra det som har skett mellan den våldsutsatta och våldsutövaren är så pass starkt att om inget annat påtagligt sker efter våldet kommer båda parterna att förtränga våldshändelsen (Van Lawick, 2013).

Smekmånadsfasen är inledningsvis en kvarhållande faktor för paret och relationen men den är inte en lång fas och varar bara under en viss begränsad tid. Under denna fas har paret en hög motivation att ha ett fungerande förhållande samt att få förhållandet att hålla också vilket görs i samband med planer för framtiden. Under denna period så visar båda parterna mycket ömhet, närhet och kärleksförklaringar samtidigt som de är övertygade att våld inte kommer att ske mer. Däremot kommer smekmånadsfasen att upphöra om maktbalansen i relationen inte förändras och våldet inte bearbetas. Då vävs nästa fas in som är upptrappning och upptrappning initieras av lite olika faktorer såsom en ökad irritation, en humörsvängning, den våldsutsatta blir mer observant på sin partners humör och i samband med detta så tar våldshändelsen plats igen. Här använder våldsutövaren sig av våld för att kunna behålla makt och kontroll över kvinnan (Van Lawick, 2013).

5.5 Konklusion

De tre ovannämnda teorierna förklarar kvinnans kvarstannande i en våldsam relation ur olika perspektiv. Teorierna står i kontrast till varandra samtidigt som de vävs in och förklarar kvinnans kvarstannande ur olika perspektiv. På detta sätt får båda teorierna relevans för det sociala arbetet och för vår studie då de kan komplettera varandra i förståelsen av de orsaker som socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnans kvarstannande i våldsamma relationer. Vi vill utifrån dessa teorier skapa en viss förförståelse ur olika synvinklar och perspektiv för att även vidga förståelsen för de faktorer som ligger bakom kvinnans val.

6. Datainsamling

Här nedan kommer en redogörelse att visas för insamling av empiri, studiens begränsningar och urvalsprocessen som har tagit plats under datainsamlingen. I detta avsnitt kommer det att framgå en beskrivning av metodval, på vilket sätt vi har behandlat de metodologiska övervägandena, diskutera studiens metodval samt diskutera de för- och nackdelar vårt metodval kan innefatta.

6.1 Val av metod

Den metod som vi valt att använda oss av är kvalitativa studier som innebär intervjuer. Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer som är en kombination av fasta och öppna frågor. Detta var för att vi ska kunna fånga upp respondenternas beskrivning för vägen ur våld för de våldsutsatta kvinnor och vilka mekanismer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer. Respondenterna bestod av sju socialsekreterare där alla är verksamma inom olika enheter för våld i nära relation. Utifrån denna relativt öppna form av metodval som är semistrukturerade intervjuer kunde vi fånga upp respondenternas stora erfarenhet av utrednings- och behandlingsarbete samt kunskap inom ämnet.

Vi har valt att använda oss av denna metod då vår frågeställning handlar om socialsekreterarnas upplevelse vilket gör att vi söker och strävar efter att kunna fånga upp socialsekreterarnas erfarenheter där fokus ligger på deras verklighet som innefattar deras känslor, åsikter, värderingar och upplevelser. I uppsatsen så förklarar, analyserar och presenterar vi respondenternas beskrivningar och deras tolkning av kvinnornas verklighet och sammanhang. Kvale och Brinkmann (2009) skriver att den kvalitativa intervjun syftar till intervjuaren ska till en viss grad försöka förstå verkligheten ur respondenternas synvinkel samtidigt som man utvecklar mening ur de erfarenheter de förklarar och målar upp. Eftersom vår studie syftar till att undersöka och beskriva socialsekreterare perspektiv kring varför kvinnor väljer att stanna kvar i våldsamma relationer samt vilka vidmakthållande faktorer som påverkar en kvinnas beslut att stanna i en våldsam relation samt vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande menar vi på att en kvalitativ ansats har fler fördelar då den ger en större chans och utrymme för respondenterna att kunna uttrycka sig och reflektera över deras svar. Om vi hade valt en kvantitativ ansats anser vi att detta kan ha varit svårare eftersom det begränsar respondenternas möjlighet till att kunna ha fritt utrymme till att svara på frågorna. Vi anser att med en kvantitativ ansats hade vi fått väldigt fyrkantiga svar vilket vi inte strävar efter, vi strävar efter att förstå socialsekreterare resonemang som de för.

6.1.1 Kvalitativa intervjuer

Kvalitativa intervjuer ger möjlighet och utrymme till en variation som är situationsanpassad menar Ahrne & Eriksson-Zetterqvist (2015). Ett exempel som påvisar detta är att de som intervjuar till en början kan välja att använda sig av ett antal fasta frågor, som de därefter väljer att komplettera med

öppna frågor. Detta ger intervjuare en större frihet att kunna ställa utvecklande och öppna frågor eller använda sig av olika angreppssätt gentemot respondenterna. Detta metodval av kvalitativa intervjuer ger intervjuare en större möjlighet att strukturera upp frågorna som ställs på olika sätt beroende på hur intervjun fortlöper sig. Detta sätt ger också en möjlighet att få en bredare kunskap om ämnet som kommer att diskuteras utifrån de utvalda intervjufrågorna där respondenterna kan beskriva en situation som inte kan besvaras utifrån standardiserade frågor (Ahrne & Eriksson-Zetterqvist, 2015).

Alvesson (2003) menar att kvalitativa intervjuer i sin form har en fri struktur vilket gör att forskaren har möjlighet att ställa sina frågor om vad som är relevant samt det viktiga beroende på vilket syfte studien innefattar. Detta är fördelaktigt menar författaren eftersom respondenternas upplevelser, erfarenhet, kunskaper och åsikter kan dokumenteras samt värderas. Kvalitativ forskning anses vara i en överlägsen position för att samla in data om respondenternas erfarenheter, erfarenheter och åsikter. Det gör att forskare ibland glömmer att ta hänsyn till att intervjuer är socialt och språkligt komplexa. Man tror att datainsamling och hantering kan bidra till att stärka eller försvaga antaganden och teorier, och i kvalitativ forskning antas det att data ska vägleda forskare att förstå ett visst fenomen. Det är dock viktigt att inte bortse från intervjusituationen och tro att rätt tillvägagångssätt kommer att innebära att intervjupersonen ger sanningsenlig information (Alvesson 2003). Utifrån detta bör intervjuaren vara påläst inom det ämne som ska studeras för att inte utsätta resultatet i en risk där resultatet förankras till verkligheten och intervjuer bör även ses i sin sociala kontext. Detta för att individer inte berättar om de externa händelser som sker utan individer producerar olika situationer som är beroende av resurser som är kulturella (Alvesson 2003).

Kritik mot kvalitativ forskning som är relativt vanlig handlar om forskningens generaliserbarhet och validitet. Att analyser och intervjuer är för subjektiva har också kritiserats. Vad är den egentliga meningen med forskning, kan den tillämpas på ett tillförlitligt sätt utanför forskningen, eller är det för kontextuellt? Kvalitativ forskning kritiseras för att det är svårt för läsarna att förstå varför forskare valde att analysera ett ämne eller område framför ett annat. Validiteten i kvalitativ forskning har kritiserats för att kvalitativ forskning är svår att replikera. Forskningen är svår att replikera eftersom forskaren själv är det viktigaste verktyget vid datainsamling. Forskaren följer själv, registrerar själv och kategoriserar själv vad hon/han själv anser är relevant för studien. Generaliserbarheten kritiseras eftersom kvalitativ forskning ofta har begränsade möjligheter för bostadsområden, organisationer m.m. En fråga som kritiker ofta ställer är på vilket sätt man kan ta ett eller två fall samtidigt som man menar att dessa är representativa för andra fall.

6.1.2 Urvalsprocess

Det som är vanligast inom kvalitativ forskning, är det målinriktade urvalet. Detta är just för att kvalitativa forskare vill att forsknings val och forskningsfrågor ska stämma överens med varandra. Vid ett målstyrt urval väljs person, organisation eller plats ut för att på så sätt få en större förståelse för ett specifikt socialt fenomen (Bryman, 2011).

Vi selekterade och kom fram till att inte intervjua de som primärt arbetar med stödsamtal då vi ville komma åt både psykiska och praktiska faktorer som håller kvar kvinnan i en relation. Vi vände oss mot de som arbetar med myndighetsutövning för att vi ville komma åt de vidmakthållande faktorer som påverkar kvinnan i nuläget och olika förklaringsmodeller. Dessa svar kunde vi få fram genom att intervjua socialsekreterare som då arbetar med myndighetsutövning.

6.2 Insamling av data

6.2.1 Intervjupersonerna

I denna studie bygger resultatet på sju olika intervjuer som utförs av oss. Kontakt med intervjupersonerna togs via mejl, då vi träffade en person från den valda verksamheten och därefter frågade vi om det möjligen skulle vara andra i verksamheten som är intresserade av att vilja ställa upp på en intervju. Intervjupersonerna var anonyma för att kunna säkerställa ärliga och raka svar. Respondenterna är verksamma på olika enheter, har olika åldrar och har olika arbetslivserfarenheter. Fem av sju respondenter identifierar sig som kvinnor medan två av dessa sju respondenter identifierar sig som män. Respondenternas identitet är inte nödvändig information för studiens resultat vilket är därför namn eller arbetsplats inte har nämnts under studiens gång för att någon av respondenterna inte ska kunna identifieras. Den huvudsakliga uppgiften som våra respondenter har är att genom inkommande ansökningar från kvinnor kunna utreda och lokalisera våldet som sker för att med vidare insatser hjälpa kvinnan lämna den våldsamma relationen. Intervjuerna varade mellan 45 minuter till 60 minuter. Respondenterna kommer presenteras under rubriken resultat och analys som grupp just för att inte gå emot konfidentialitetskravet som nämnt i tidigare avsnitt. Detta gör att risken att igenkänna någon av respondenterna elimineras. Vi hade sju olika respondenter som varierade mellan åldern 35 till 50 årsåldern. Alla respondenter är verksamma inom den kommunala verksamheten för våld i nära relationer.

6.2.2 Genomförande av intervjuerna

När vi tog kontakt med respondenterna för att fråga om deras medverkan i vår studie informerade vi vad syftet med studien var. Innan intervjun påbörjades gick vi igenom våra intervjufrågor och information blanketten som respondenterna fick skriva under. Detta för att säkerställa att respondenterna fått korrekt information och samtycker till att bli intervjuade. På detta sätt uppmärksammas frågor som respondenter uppfattade som otydliga eller oklara. Därefter påbörjade vi intervjun då vi spelade in allt material för att kunna transkribera.

Samtalen flöt på väldigt bra då respondenterna hade mycket att inflika och lägga till inom ämnet. Intervjuerna tog plats både via skype samt på arbetsplatsen vilket är en plats som intervjupersonerna valde för att de skulle känna sig bekväma i intervjusituationen som möjligt. Vi använde oss av en intervjuguide som sedan tidigare var förutbestämt med både fasta och öppna frågor om

respondenternas upplevelse av de vidmakthållande faktorer och mäns våld mot kvinnor samt deras upplevelser av det hela. Detta använde vi för att få en sorts struktur som är likadan under alla intervjuer. Utifrån de öppna frågor som vi hade gav vi utrymme till respondenterna att svara fritt samtidigt som det gav oss möjligheten att fördjupa oss i respondenternas svar och berättelser. Detta hjälpte dels till att bidra till att respondenterna kunde tala fritt, men också till att våra frågeställningar inte var så pass spetsade så att vi inte skulle råka vinkla vår intervju.

6.3 Studiens tillförlitlighet

Bryman (2011) skriver att bästa sättet för att nå tillförlitlighet är genom att forskarna guidar sitt arbete genom fem olika kategorier utifrån tillförlitlighet. Å andra sidan ska begreppen reliabilitet, validitet och generaliserbarhet inte helt avfärdas då det finns andra begrepp såsom trovärdighet, överförbarhet, förförståelse, möjlighet att styrka och pålitlighet som passar bättre i sammanhanget när det kommer till diskussionen om kvalitativa studier i en kvalitativ forskning menar Kvale & Brinkmann (2014). Därför kommer denna studie att diskuteras utifrån de fem sistnämnda begreppen.

6.3.1 Trovärdighet

Svensson och Ahrne (2011) skriver att begreppet trovärdighet innebär att läsaren ska kunna förlita sig på det som studien visar. Författarna menade att trovärdighet grundar sig i enkelhet om att läsaren ska kunna bli övertygad av att resultatet är tillräckligt mättat samtidigt som det är trovärdigt. Detta sker genom att använda sig av exempelvis olika insamlingsmetoder eller teoretiska perspektiv ökar det studiens trovärdighet vilket kallas för triangulering (Svensson & Ahrne, 2011). Utifrån det ovannämnda så har vi följt samma intervjuguide i kombination med öppna frågor för att stärka studiens trovärdighet. Respondenterna i våra intervjuer har även talat fritt vilket har utvecklat frågorna i sin egen form. Denna kombination har gjort att vi inte har glömt någonting som vi velat ta upp och velat fråga om men vi har samtidigt lämnat ett utrymme till respondenterna att dela med sig av sådant som de tycker är intressant och viktigt att ha med sig. Vi har under studiens gång tydliggjort vår egen förförståelse, hur vi har utfört intervjuerna och på vilket sätt vi har tagit avstånd från vår förförståelse för att inte påverka studiens resultat. Vi har även kodat det material som vi fick fram av intervjuerna var för sig och därefter diskuterat materialet tillsammans.

6.3.2 Överförbarhet

Inom kvalitativ forskning är det ofta önskvärt att ta reda på vissa aspekter från en grupp individer eller grupper av individer i ett samhälle som alla delar en viss gemenskap. Därför används kvalitativ forskning ofta för att studera sammanhanget i en specifik miljö. Här menar Bryman (2011) att överförbarhet innebär möjligheten att applicera forskningsresultat till en annan miljö. Med hjälp av teoretiska resonemang kommer denna forskning att generaliseras. Generalisering kan ske genom att studera respondenternas berättelser för att förstå hur kausala mekanismer påverkar hur människor

hanterar sociala relationer, såsom användning av narrativa strategier, minskning av kognitiv dissonans, normalisering och trivialitet.

6.3.3 Pålitlighet

Bryman (2011) menar att hela forskningsprocessen måste förklaras tydligt för att visa det arbete man har utfört och låta läsarna bedöma om forskningen som utförts är tillförlitlig för att förbättra forskningens tillförlitlighet. Genom hela vår studie så ser man en röd tråd som ger en tydlig beskrivning av hela forskningsprocessen, till exempel hur vi tog den första kontakt med respondenter och hur vi genomfört intervjuer. Vi använde en intervjuguide med några generella frågor som användes i alla studier. Vi valde dock att komplettera intervjun med öppna intervjufrågor, vilket gav intervjupersonen möjlighet att både prata fritt och ge oss möjlighet att fördjupa oss i de frågor som dök upp under intervjun.

Möjligheten att styrka och konfirmera är en viktig aspekt menar Bryman (2011) för att visa att forskare inte har tillämpat sina egna värderingar på forskningsresultat och slutsatser. Alltså är detta viktigt för att det i sig gör att det påverkar själva forskningsresultatet även om kvalitativa studier inte är helt och hållet objektiva. Det är dock viktigt för forskaren att se till att han eller hon agerar på ett sätt som säkerställer forskningens säkerhet, resultat och slutsatser (Bryman 2011).

6.3.4 Förförståelse

Gilje & Grimen (2007) skriver för att man ska kunna förstå ett fenomen eller beteende måste det finnas en förförståelse. Författarna menar att utan dessa är det omöjligt att förstå ett fenomen. Vår förförståelse bygger på att vi har vissa föreställningar om fenomenet vi undersöker eftersom vi tror att kvinnor stannar kvar i den våldsamma relationen på grund av olika anledningar. I denna studie ville vi komma fram till vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnans kvarstannande.

Vi har båda studerat socionomutbildningen vid Marie Cederschiölds högskola och på så sätt ökat vår kunskap om man-mot-kvinna-våld och hur man förstår det. På grund av vårt intresse för detta ämne väcktes engagemanget att förstå vad det är som håller kvinnan kvar, varför går hon inte? Våra förutfattade meningar bygger också på att vi tror att män som använder sig av våld i relationer med deras partner gör det för att få kontroll över kvinnan och hennes liv. På grund av detta tar vi avstånd från vår tidigare förståelse genom att ställa frågor från flera olika vinklar. Till exempel frågade vi respondenterna hur de såg på frågan ur den våldsutsattas vinkel, vilka mekanismer och andra perspektiv som kan tänkas föreligga för att få en bred förståelse av vår frågeställning. Vi vet att vår förförståelse påverkade ämnesvalet för denna uppsats såväl som strukturen på själva uppsatsen.

6.3.5 Informationskravet

Vi var tydliga med att deltagande i forskningsinformation är frivilligt och att respondenterna kan välja att avbryta intervjun om det så är deras önskemål. I studier där deltagarna är aktiva ska ett

informationsblad alltid tillhandahållas respondenterna om det inte kan påverka studiens resultat. I dessa fall behöver information om studien lämnas så snart som möjligt efter genomförandet (Vetenskapsrådet, 2002). Innan vi genomförde vår forskning bifogade vi ett informationsbrev till alla vi kontaktade. Detta för att ge dem en uppfattning om syftet med studien innan de tar ytterligare kontakt. Till denna bifogas informationsbladet som en bilaga.

6.3.6 Samtyckeskrav

Vetenskapsrådet (2002) har som ett krav att ett samtycke måste inhämtas i studier där respondenterna aktivt deltar. I de fall där forskning för minderåriga önskas delta krävs även vårdnadshavarens samtycke. Om undantag gäller så ska stora grupper med frågeformulär undersökas. Svaranden har även rätt att avsluta intervjuer som pågår (Vetenskapsrådet, 2002). Ett samtyckesformulär har skickats till alla respondenter där de skrivit under, Namnförtydligande, och var de har möjlighet att tacka nej innan intervjun börjar. De informerades också om att de kunde avbryta när som helst under intervjun. Vi har samma som informationskravet bifogat samtyckeskravet också som en bilaga till denna uppsats.

6.3.7 Konfidentialitetskravet

Vetenskapsrådet (2002) skriver att utomstående inte ska kunna ta del av den information som respondenterna uppger just för att vissa av de uppgifterna kan vara av känslig karaktär. Rådet menar även på att alla uppgifter som påvisar en risk för identifiering av respondenterna bör avrapporteras med försiktighet. Utifrån denna information så informerade vi våra respondenter om försiktigheten och konfidentialiteten som de berörs av inför denna studie. Vi informerade att inspelning av intervjuerna kommer att ske, dock att inspelningarna kommer att raderas efter att transkribering och bearbetning har skett. Därefter informerade vi även att det transkriberade materialet också skulle förstöras efter att analysen har bearbetats. Till sist informerade vi att personuppgifter såsom namn, arbetsplats eller befattning respondenterna innefattar kommer icke att nämnas eller användas under studiens gång för att ytterligare säkerställa konfidentialiteten.

6.4 Analysmetod

Den analysmetod vi har använt oss av är tematisk analysmetod vilket vi anser är en lämplig metod att använda sig av när man utför kvalitativa datainsamlingsmetoder. Tematisk analys är en flexibel ansats eftersom denna metod inte baseras på en specifik teori menar Braun och Clarke (2006).

Braun och Clarke (2006) menar att denna typ av analys innebär att med hjälp av den insamlade empirin som vi samlat ska kunna hitta samt rapportera och analysera olika teman. Här är det viktigt att vara medveten om sina egna teoretiska antaganden för att på så sätt förhindra att implementera dessa teorier i sitt resultat. I och med att i denna typ av analys så behöver man inte använda sig av teori på samma sätt vilket gör att denna analysmetod blir en mer enkel form av analys att utföra där man även kan använda sig av olika ansatser. I denna typ av analys, alltså tematisk analys, kan man på ett enklare

sätt som ett exempel tematisera olika känslor som dyker upp hos respondenterna och därefter tematisera utifrån dessa känslor som upplevts under intervjuens gång. Här är det viktigt att man som intervjuare är väldigt transparent för att forskarna på ett tydligt sätt ska visa vilken slags tematisk position som har använts (Braun och Clarke, 2006).

Braun och Clarke (2006) skriver vidare att en viktig aspekt i analysmetoden är om de teman som man använder sig av är latenta eller semantiska. Latenta innebär att teman försöker upptäcka de underliggande orsakerna till vad forskarna har hittat i det insamlade materialet medan semantiska innebär att forskaren tittar mer på vad som faktiskt sägs under intervjun och fokusera inte på vad som är underliggande. Här kan man göra kopplingen att det analyserade materialet som samlats in tar hänsyn till kontextuella faktorer samt på vilket sätt saker har sagts under intervjun.

Inom denna analysmetod, tematisk analys, så innefattas sex olika faser som kan gå fram och tillbaka och som inte är tidsbundna som vi också har följt under processen av att bearbeta intervjumaterialet. Den första fasen innebär att man ska lära känna sin datainsamling vilket sker under den tid man transkriberar sitt material. I denna fas vävs in fas två och påbörjar även fas tre som innefattar att plocka ut enstaka meningar utifrån det samlade materialet för att därefter kunna tematisera respondenternas svar. Denna fas är även den tredje fasen, att ta ut enstaka meningar för att kunna tematisera. I den fjärde fasen så har flera teman skapats och som i sin tur ska analyseras för att se om dessa teman passar in i studien vilket gör att femte fasen inleds där de valda teman ska namnges och definieras. Den sista fasen som även är den sjätte fasen i den tematiska analysen är när alla teman har identifierats och själva resultatet av studien kan påbörjas. I den sjätte fasen är det väldigt viktigt att resultatet har en viss trovärdighet för att kunna övertyga läsaren (Braun och Clarke, 2006).

Kritik har riktats mot denna analysmetod som då dels innebär att allt går att tematisera i en tematisk analys. Kvantitativa forskare menar att det gör det svårt att kunna bevisa vad som är äkta och riktig forskning jämför med den motsatta forskningen som då är kvantitativ. Här menar författarna Braun och Clarke kvalitativa studier använder sig av olika analysmetoder som gör att kriterierna blir likvärdiga med kvantitativa studier. Detta eftersom kritikerna påpekar att kvalitativa studier inte har samma kriterier som kvantitativa studier. En annan synpunkt på denna analysmetod är att läsaren missar sammanhanget eftersom de blir uppdelade inom de olika teman i berättelsen.

7. Resultat

I detta avsnitt kommer studiens resultat att diskuteras. Syftet med denna studie är att undersöka vilka mekanismer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer, samt på vilket sätt socialtjänsten underlättar processen ur våldet som sker för den våldsutsatta. Under detta kapitel så sammanställer vi studiens resultat utifrån empirin som bearbetats. Denna sammanställning kommer att kategoriseras utifrån tre övergripande teman som är: *Hjälp*, *Mekanismer/Faktorer*, *Arbete*. Dessa begrepp är våra teman och de är framtagna med utgångspunkt i

studiens forskningsfrågor. De övergripande teman kommer att genom en tematisk analys presenteras tillsammans med de subteman vi identifierat. Dessa kommer att presenteras i form av en tabell. Därefter kommer resultaten att redogöras under respektive huvudtema tillsammans med subteman där citat inkluderas med citat som styrker våra resultat. Intervjupersonerna kommer att särskiljas åt med hjälp av bokstäverna A, B, C, D, E, F och G.

Teman	Subteman
Hjälp	<ul style="list-style-type: none"> • Information • Praktisk hjälp • Att stanna eller att lämna
Faktorer	<ul style="list-style-type: none"> • Sociala regler • Relationer • Beroendeställning
Arbete	<ul style="list-style-type: none"> • Våldsutsatta kvinnor • Instanser i samhället • Utbilda och informera

7.1 Hjälp

Under bearbetning av studiens empiri identifierades bland annat ett framträdande tema;

hjälp. Resultatet visar vart vuxna personer, vuxna över 18 år, kan vända sig till, vilken hjälp de kan få och på vilket sätt de kan få den hjälpen. Ett subtema som identifierades var; *information*, där intervjupersonerna beskriver på vilket sätt verksamheten är tillgänglig för utsatta kvinnor. *Praktisk information* var återkommande i svaren vilket var ett annat subtema vi identifierade. Ens inställning att stanna eller lämna är också framträdande i svaren vilket utgör det tredje subtemat; *att stanna eller lämna*.

Information

Under intervjuernas gång fick vi likartade svar från respondenterna då det är väldigt mycket praktiskt där socialsekreterarna arbetar på samma sätt. De svaren som nämns här, vid tilläggande citat, är för att respondenterna svarat lite olika.

Utifrån resultatet framkom det att personen själv ansöker om stöd genom att skicka in en ansökan.

Efter att denna ansökan har skickats in får man träffa en socialsekreterare som gör en utredning för att utreda vilket stöd eller skydd den här utsatta personen är i behov av. Enligt 11 kap 1§ socialtjänstlagen inleds en utredning för en vuxen. Det som utreds här är då vad personen har för bakgrund, hur situationen ser ut för personen och vad för slags våld personen har blivit utsatt för. Här går man igenom våldet väldigt detaljerat för att veta vad för stödpersonen behöver utifrån den beskrivning vi får. Det stöd individen kan få om det är en så pass stor fara för personen i sin hemmiljö, är att socialsekreterare i initialt skede bevilja skyddat boende vilket innebär att den våldsutsatta flyttar till ett boende någonstans med en hemlig adress.

Praktisk hjälp

Under detta subtema framkom Reflektioner gällande den praktiska hjälpen kvinnor är i behov av vid beslut att lämna en våldsamt relation. Många av de svar vi samlade in påvisade efter kodning att praktisk hjälp är väldigt relevant. Det praktiska stödet kan vara vägledning i att ta kontakt med instanser i samhället eller exempelvis ett juridiskt ombud. Kvinnor kanske behöver ha kontakt med familjerätten när det gäller vårdnadstvist utifrån våldet. Det kan även vara hjälp med att ta kontakt med myndigheter såsom migrationsverket, försäkringskassan eller arbetsförmedlingen.

Annat sätt att få praktisk hjälp kan även vara remisser för att ta kontakt med regioner och vårdcentralen. Respondenter betonade att det är väldigt viktigt att våldet dokumenteras och utreds eftersom det är många klienter som använder det material som socialsekreterare utreder i en rättsprocess. Där står det väldigt tydligt vad man har varit med för våld och vilka konsekvenser det har fått och vad man har fått för stöd på grund av våldet. Detta hjälper i sin tur kvinnan med stegen efter en rättsprocess.

“Genom att kartlägga våldet hjälper det oss socialsekreterare att förstå.. att förstå hur våldet eskalerar. När vi förstår hur våldet eskalerar blir det klart för oss att veta vad nästa steg är. Ska det ske en placering på skyddat boende, finns det ett behov av praktiskt hjälp eller stöd..?”

-socialsekreterare D

Att stanna eller att lämna

Det tredje subtemat utifrån vår bearbetade empiri är vad kvinnan väljer, väljer hon *att stanna eller att lämna*. Respondenterna svarade mestadels likadant och menar att det finns olika faktorer som påverkar vilket bland annat kan vara skuld och skam eller hederskontext. Det finns olika teorier som används i arbetet med våld samtidigt som det finns olika faktorer till som förklarar varför en kvinna väljer att stanna kvar.

“Det kan vara olika mekanismer som håller kvar kvinnan dels kan det vara att kvinnan är rädd eller så kan det vara att kvinnan kanske är hotad, det kan vara hederskontext. Detta är saker vi socialsekreterare bör ta hänsyn till. Ett exempel på scenario är där kvinnan tänker att om hon lämnar sin man nu kommer kvinnans kusin som är gift med mannens släkting i ett annat land att drabbas.”

-socialsekreterare B

När det kommer till teorier så ligger mycket i att våldet normaliseras. Förklaring till detta ligger mycket i olika teorier såsom normalisering och uppbrottsprocessen.

“Kvinnor normaliserar våldet som äger rum. Det börjar med en knuff, sedan blir det att man puttar sedan använder man tillhyggen. Det eskalerar successivt”.

-socialsekreterare C

7.2 Faktorer

Faktorer var det andra temat som var framträdande. Resultatet visar vilka mekanismer och faktorer som påverkar kvinnors beslut att stanna i en våldsam relation. Här identifierades tre olika subteman. Det första subtemat är normer, som påvisar vilka normer som påverkar kvinnans beslut. Vidare framkom hur normer påverkar kvinnans relation och beslutet att stanna kvar i en våldsam relation vilket leder till det andra subtemat; *relationer*. Beroendeställning är det tredje subtemat som identifierades utifrån resultatet.

Sociala regler

Under detta subtema kodades anledningen till varför kvinnor stannar kvar i en relation med våldsutövaren. Mycket som ligger bakom kvarstannandet är skuld och skam. Skuld och skam skapas utifrån de sociala regler som skapats i samhället.

“Fokus ligger på det här, när man pratar med våldsutsatta, så är det mycket skuld och skam. Känslan av skuld och skam skapas utifrån de samhälleliga regler som skapats genom tiden..... Det finns massor med anledningar men detta är en av dem.

- socialsekreterare A

Resultatet påvisar även att rädsla kan vara en mekanism som står bakom kvarstannande våldsutsatta kvinnor. Hederskontext är även saker man bör ta hänsyn till. Detta subtema inkluderas väldigt mycket i de andra två subteman. Svaren som samlades in var väldigt lika. Vidare framkom det att sociala regler och samspel är något som är viktigt och som bör finnas i åtanke hela tiden.

“Det sociala samspelet i en kvinnas liv är viktigt att ha i åtanke och är saker socialsekreterare bör ta hänsyn till. Ett exempel på scenario är där kvinnan tänker att om hon lämnar sin man nu kommer kvinnans kusin som är gift med mannens släkting i ett annat land att drabbas. Det kan även vara att man är uppväxt tillsammans”

- Socialsekreterare G

Relationer

Vid frågan om vilka mekanismer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer blev resultatet i vår studie att socialsekreteraren upplever att de mekanismer och

orsaksförklaringar som relaterar till varför kvinnor stannar i våldsamma relationer främst grundar sig i våldsteorin. Socialsekreterarna nämner makt och kontroll i cirkeln som det kallas. Detta bidrar till en förståelse för vad våldet gör med individen och vidare en förståelse för vad som är vidmakthållande i en relation.

Socialsekreterarna talar mycket om våldets funktion och att det delvis kan vara psykologiskt betingat. Socialsekreterarna nämner även att det grundar sig i mycket skuld och skam. Resultatet i studien visar även att det arbetas mycket med anknytningsteori. Vad man har för anknytning i botten som individ påverkar och dirigerar dig i livet. Socialsekreterarna arbetar även med kognitiv beteendeterapi. En av socialsekreterarna uppgav att fokus ligger på den skammen och skuld en kvinna känner.

I resultatet såg vi även att det kvinnor stannar på grund av andra faktorer. Dels på grund av rädsla, dels för att kvinnan utsätts för hot.

“Det kan vara på grund av rädsla eller hot, men det kan även vara på grund av hederskontext. Detta är saker vi bör ta hänsyn till. Det kan vara att paret är uppväxt tillsammans och kvinnan och mannens familj har en väldigt stark relation till varandra. Sedan är det att den våldsutsatta normaliserar våldet. Det börjar med en knuff, sedan blir det att mannen puttar och sedan använder man tillhyggen. Det eskalerar.”

- socialsekreterare F

En annan påverkan i en våldsam relation kan vara de traumatiska banden paret har till varandra.

“Mycket är traumatiska banden man har till varandra. Det kan vara att man är uppväxt med varandra, har gemensamt hur, gemensam ekonomi, gemensamma barn, hela ens umgänge, vissa har företag ihop. Massor med vidmakthållande faktorer.”

- socialsekreterare B

Det framgick av resultatet att det inte finns en specifik stereotyp av våldsutövare. En våldsutövare kan vara vem som helst oavsett bakgrund och utbildningsnivå. En sådan man kan finnas i alla olika samhällsklasser som även är oberoende av nationaliteter.

Beroendeställning

Det tredje subtemat utifrån temat arbete är *beroendeställning*. När en kvinna är i beroendeställning till mannen innebär det att kvinnan är i behov av mannen socialt, ekonomiskt eller materiellt för att kunna leva. Många kvinnor vet inte vilken hjälp de kan få och väljer att stanna kvar med våldsutövaren. Det kan även vara så att kvinnan inte vill lämna för att det finns barn inblandade och att barnen kommer att drabbas ifall kvinnan väljer att lämna relationen. I många fall kan kvinnan vara en skyddsfaktor för barnen gentemot våldsutövaren. Svar vi fick in visade att det finns andra sätt som kvinnan kan vara i beroendeställning gentemot mannen:

“Ett exempel på beroendeställning är boende. Det är svårt att få tag på boende, man har inte den ekonomin att köpa lägenhet vilket gör att boende blir ett hinder för att kunna lämna. Delad ekonomi kan också vara en faktor då mannen har kontroll över vart pengarna går. Beroendeställning kan se ut på olika sätt. Annat kan vara att paret har egendomar eller företag tillsammans.”

-socialsekreterare C

7.3 Arbete

Det tredje temat är *Arbete*. Resultatet visar på vilket sätt socialtjänsten arbetar för att kunna underlätta kvinnors väg ur våldet och på vilket sätt detta arbete sker. Under detta tema identifierades tre olika subteman. Det första subtemat är *våldsutsatta kvinnor* då frågorna som ställdes visade på vilket sätt de våldsutsatta kvinnorna får hjälp. Genom detta subtema berördes det andra subtemat som vi kodade vilket var *instanser i samhället*. Det andra subtemat visar på vilket sätt verksamheten arbetar med andra instanser för att kunna hjälpa våldsutsatta kvinnor i samhället. Genom att socialsekreterare går ut i samhället, utbildar samt informerar om verksamheten och på vilket sätt våldsutsatta kan få för hjälp kodade vi fram det tredje subtemat; *Utbilda och informera*.

Våldsutsatta kvinnor

Det första subtemat som förekom var *Våldsutsatta kvinnor*. Resultatet visade vilket arbete som tar plats för att våldsutsatta ska kunna ta sig ut ur en våldsam relation. Uppbrottsprocessen är en teori som är väldigt aktuell i denna fas. Dels kan det vara att det själva ansöker om hjälp genom att ringa till socialjouren, som bemannas av socialsekreterare, och därefter utreds våldet som i sin tur leder till insatser såsom skyddat boende eller stödsamtal. Under denna gång spelar våldets omfattning en väldigt stor roll då beslutet grundar sig i vilken hjälp den våldsutsatta kvinnan är i behov av.

Resultatet av studien visar även att det kan vara att polisen har varit insatt i en våldsincident vilket gör att den sökande når enheten via polisen. Socialsekreteraren inom kommunala verksamheter inom våld i nära relationer har även partnerkontakt, vilket innebär att de alltid frågar klienten ifall deras partner som utsatt dem för våld vill ta kontakt med oss för samtal.

“Ett annat sätt att nå hjälp... från verksamheten är om man är aktuell på någon annan enhet och man blir remitterad av en enhet till denna enhet för våld i nära relationer”.

-socialsekreterare E

Det är viktigt att i arbetet med kvinnor låta kvinnorna själva ta initiativet till att lämna en våldsam relation. Socialsekreterare kan hjälpa med det praktiska men det är kvinnan i sig som ska komma fram till beslutet att lämna en våldsam relation.

“Det är stor diskrepans då vi som socialarbetare ser att här är det en hög risk för dig att bli skadad, men i slutändan måste vi ha respekt för klientens autonomi. Vi har ingen tvångslag för det här”.

- socialsekreterare C

Instanser i samhället

Det andra subtemat som kodades var *instanser i samhället*. Resultatet visade vilka instanser i samhället som hjälper den våldsutsatta till att få hjälp samt till att kunna ta sig vidare. Olika instanser och myndigheter är aktuella och hjälper den våldsutsatta för att ta sig vidare från den situationen personen befinner sig i.

“Vi samarbetar bland annat med polis. Vi samarbetar med regionen och vårdcentralen i de fall där klienten har hög ångest som socialsekreterare inte kan hantera.”

- socialsekreterare E

Det är även mycket praktiskt stöd med andra instanser i samhället som verksamheten engagerar sig i, och detta sker för att underlätta kvinnors väg ut ur våld. Det kan vara allt från remisser till juridisk hjälp.

“Det kan vara ett behov att få hjälp för att ta kontakt med familjerätten när det gäller vårdnadstvist utifrån våldet finns. Det kan vara myndigheter som migrationsverket, försäkringskassan, arbetsförmedlingen. Det är många instanser som hjälp kan erbjudas för att vidare kontakt ska. Det kan även vara remissen, att ta kontakt med regioner och vårdcentralen”.

- socialsekreterare A

Resultatet av studien visar även att det kan vara att polisen har varit insatt i en våldsincident vilket gör att den sökande når enheten via polisen. Socialsekreteraren har även partnerkontakt, vilket innebär att socialsekreteraren alltid frågar klienten ifall våldsutövaren vill ta kontakt med verksamheten för samtal

Utbilda och informera

Det tredje och sista subtemat som framträdde var *utbilda och informera*. Resultatet visade att arbetet underlättas väldigt mycket när socialsekreterare går ut till olika verksamheter eller myndigheter för att undervisa, utbilda och informera om arbetet som utförs på verksamheten. Resultatet visar att det är av stor vikt att lära ut om våldet till olika instanser då det underlättar arbetet av att fånga upp våldet.

“Vi ger info om hur kontakt kan tas med verksamheten, utbildar om våld, vad våld gör och konsekvenserna. Vad våldet definieras som. Många tror att våldet är det här med slag, men våldet är så mycket bredare än det. Det finns massor med olika våld, psykiskt och fysiskt våld, sexuellt våld, ekonomiska våld. Vi har även våld i form av försummelse.”

- socialsekreterare D

Genom att utbilda och informera når man ut till fler. Både människor som känner någon som utsätts för våld, eller våldsutsatta kvinnor i sig. Det är av stor vikt att utbilda och informera då det utvecklar arbetet av att nå ut till allt fler i samhället samt uppmärksamma våldet som sker.

7.4. Vidmakthållande faktorer

Under våra intervjuer har våra respondenter beskrivit rollen som socialsekreterare som bland annat myndighetsutövning. Detta på grund av att yrket innefattar olika arbetsuppgifter. Dels för att fatta beslut kring vilket stöd den våldsutsatta ska få, dels att utreda vad kvinnan har för bakgrund, hur situationen ser ut för kvinnan som blivit utsatt för våld och vad för slags våld kvinnan har blivit utsatt för. Respondenterna beskriver att som socialsekreterare går igenom våldet väldigt detaljerat för att veta vad för stöd en kvinna behöver. Respondenterna menade på att utifrån den utredning som utförs kan de kartlägga vilka vidmakthållande faktorer som finns och på vilket sätt socialsekreterare kan arbeta utifrån dessa faktorer.

7.5 Konklusion

Resultatet av denna studie visar att våld mot kvinnor i nära relationer är något frekvent och kontinuerligt utifrån socialsekreterares upplevelser. Våld mot kvinnor anses som ett globalt samhällsproblem, dels som en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Socialsekreterare upplever att mäns våld mot kvinnor i nära relation existerar överallt och förekommer oberoende av kulturell och religiös tillhörighet, etnicitet, sexualitet, social tillhörighet och ålder. Mäns våld mot kvinnor i nära relation existerar överallt och förekommer oberoende av kulturell och religiös tillhörighet, etnicitet, sexualitet, social tillhörighet och ålder. Våld mot kvinnor utövas på flera arenor: inom familjen och i hemmet, eller på olika håll i samhället.

I många fall av våld mot kvinnor utsätts kvinnor för våld av en gärningsman som oftast kvinnan delar eller har delat sitt liv med. Det kan även vara någon som kvinnan har haft en intim relation med. Detta betyder att kvinnan är emotionellt involverade med mannen vilket oftast också sätter kvinnorna i en beroendeställning ur ett ekonomiskt perspektiv till männen. I de allra flesta och uteslutande fall sker våldet i hemmet.

8. Analys

Syftet med vår studie har varit att undersöka och beskriva socialsekreterares perspektiv till varför kvinnor väljer att stanna kvar i en våldsam relation. Syftet med studien är även att undersöka på vilket sätt socialtjänsten underlättar processen ur våld för kvinnor. De direkta forskningsfrågorna var:

- Vilka mekanismer upplever socialsekreterare ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer?
- På vilket sätt underlättar socialtjänsten processen ur våldet som sker för den våldsutsatta?

Vi tänker söka en djupare förståelse av våra resultat med hjälp av normaliseringsprocessen, uppbrottsprocessen och våldscykeln. Vi kommer även använda oss av begreppen våld i nära relation

för att förstå de olika svårigheter som framkommit i resultatet. Resultatet kommer att delas upp och analyseras utifrån teorierna uppbrottsprocessen, normaliseringsprocessen och våldscykeln.

8.1 Hjälp

Utifrån resultatet så diskuterades olika subteman utifrån temat *Hjälp*. Dessa subteman var *information*, *praktisk hjälp* och *att stanna eller lämna*. Resultatet diskuterade bland annat på vilket sätt socialtjänsten når ut till kvinnor som utsätts för våld och vilken hjälp de får av socialtjänsten. Detta inkluderades även i studiens frågeställningar. Utifrån de tre olika teorierna framgår det att hjälpen som ges till kvinnan baseras på kvinnans egna beslut att ta sig ut ur relationen. Det vill säga socialtjänsten kan erbjuda hjälp till den våldsutsatta men i de fall kvinnan inte vill ta emot hjälpen så är socialtjänsten inte tvingande.

Resultatet visar, utifrån normaliseringsprocessen, att kvinnan normaliserar våldet vilket gör att det blir svårare att hjälpa utsatta kvinnor. Genom att kartlägga våldet med hjälp av våldscykeln inkluderas normaliseringsprocessen för att visa på vilket sätt och till vilken grad våldet har normaliserats.

Uppbrottsprocessen menar på att våldet inte kan åtgärdas förrän de traumatiska banden kartläggs, vilket resultatet även visar. Resultat inkluderade denna teori genom att tillägga på vilket sätt verksamheten går in med det praktiska arbetet att underlätta vägen ur våld. Det kan vara rent praktiskt eller psykiskt.

Både normaliseringsprocessen och uppbrottsprocessen ökar sättet att analysera, förståelsen samt konkretiserar till en viss grad varför kvinnan stannar och vad det är som håller kvar henne. Våldscykeln i detta fall hjälper till att kartlägga våldet för att sedan kunna presentera det för kvinnan. På det sättet ser hon hur våldet eskalerar och hur det går i ett cykliskt förlopp. Alla dessa tre teorier tolkar resultat ur ett eget perspektiv men dessa tre går vävs samman för att på ett enklare sätt kunna tolka våldet. Det hjälper socialsekreterare att kunna presentera på vilket sätt våldet sker som i sin tur hjälper dem att hjälpa kvinnan.

8.2 Faktorer

Resultatet diskuterades även de faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom en kvinnas beslut till att stanna kvar i en våldsam relation, vilket också är en av studiens syfte att undersöka. Utifrån detta tema diskuterades tre olika subteman som var *sociala regler*, *relationer*, och *beroendeställning*.

I resultatet framgick det att skuld och skam, relationer och beroendeställning är de stora faktorerna till varför kvinnor stannar kvar i en relation. Dessa är även stora anledningar ur socialsekreterares perspektiv. Normaliseringsprocessen menar på att kvinnan behöver förstå vart gränsen går och på vilket sätt kvinnan ska lämna. Normaliseringsprocessen menar på att kvinnan lär sig att anpassa sig efter mannen och mannens behov. Precis som resultatet visade utvecklas känslor av skuld och skam vilket skapas av samhället och dess normer.

Uppbrottsprocessen menar på att de traumatiska banden bör förhållas till. För att veta vart i processen kvinnan är när det kommer till att lämna mannen är det viktigt att veta vilka känslor kvinnan känner gentemot mannen. Uppbrottsprocessen menar att omgivningen har en stor roll samtidigt som beroendeställning har en stor roll. Genom att se vilken påverkan mannen har på kvinnan kan uppbrottsprocessen kartläggas. Resultatet visar även hur kvinnan påverkas av relationer både till mannen och släkt. Ur denna teori så kan inte kvinnan lämna på grund av de olika traumatiska band kvinnan har till mannen. Precis som resultatet visar, så kommer kvinnans val att lämna mannen drabba en kusin till kvinnan som är gift med våldsutövaren släkting. Vilket gör att kvinnan på ett sätt offerar sig själv för att andra i familjen inte ska drabbas. Det blir på ett sätt hedersförtryck.

Våldscykeln menar att kvinnan stannar kvar i en relation för att det blir som att våldsutövaren använder sig av omvänd psykologi. Från att utöva våld, till att uttrycka skuld och skam för att sedan vara snäll mot kvinnan som slutligen leder till att utöva våld igen. Kvinnan tror att smekmånadsfasen ska reparera relationen som paret har när faserna egentligen sker i ett cykliskt förlopp. Kvinnan tror alltid att mannen ska ändras och att det kommer att bli bättre medan resultatet visar att det egentligen inte blir bättre.

Här kan man jämföra våldscykeln med normaliseringsprocessen som visar hur våldet i sin tur normaliseras efter smekmånadsfasen som våldscykeln nämner. Uppbrottsprocessen går djupare in på de psykologiska och fysiska faktorerna. Dessa tre teorier går ihop för att förklara synen och anledningen till varför en kvinna är kvar med en våldsam man.

8.3 Arbete

I resultatet framkom även temat arbete där de olika subteman var *våldsutsatta kvinnor, instanser i samhället* samt *utbilda och informera*. I många fall är det så att kvinnan är rädd för att lämna sin man enligt resultatet, vilket gör det viktigt att erbjuda information och stöd för att undervisa och informera kvinnor kring de instanser som finns i samhället och vilka rättigheter de har. I det arbete socialsekreterare har är teoriernas påverkan relevanta. Det vill säga hur arbetet sker med den våldsutsatta kvinnor speglas i de teorier som används. Genom att kartlägga våldet förstår socialsekreterare på vilket sätt man kan nå ut till kvinnor i utsatthet.

Genom att förstå kvinnor ur de olika teorierna blir det enklare att förstå på vilket sätt hjälp kan utformas. Genom att kartlägga våldet som sker med kvinnor blir det enklare att utbilda och informera kvinnor kring de insatser och hjälp som finns att få i samhället. Resultatet visar på vilket sätt socialtjänsten underlättar arbetet för att hjälpa den våldsutsatta.

Resultaten belyser att det finns olika sätt för kvinnor att få hjälp och i detta fall är uppbrottsprocessen väldigt aktuell för att kunna förstå på vilket sätt kvinnorna behöver hjälp. Ur detta perspektiv visar resultatet på att det är viktigt för kvinnor själva att ta initiativet att lämna en våldsam relation, socialsekreterare kan hjälpa med det praktiska men det är kvinnan i sig som ska komma fram till beslutet att lämna en våldsam relation. Våldscykeln hjälper socialsekreterare att kartlägga våldet

som nämnt tidigare medan normaliseringsprocessen hjälper till att kunna visa hur våldet normaliseras. Utifrån detta utläses av resultatet att det blir enkelt att kunna se vart problematiken ligger, vilket i sin tur underlättar arbetet med våldsutsatta kvinnor.

8.4 Konklusion

De teoretiska perspektiven som tillämpades var normaliseringsprocessen, uppbrottsprocessen och våldsteorin för att socialsekreteraren ska förstå de bakomliggande faktorerna till kvinnors kvarstannande. Vi använde oss också av dessa teorier för att kunna förstå de faktorer och mekanismer som ligger bakom kvinnors kvarstannande. Vi använde oss av normaliseringsprocessen för att förstå varför kvinnor stannar kvar en våldsam relation. Precis som Lundgren (2012) nämner i tidigare avsnitt så rubbas gränserna för kvinnan och våldet blir successivt en normalitet i vardagen. Ett svar utifrån intervjuerna var att normaliseringsprocessen hjälper socialsekreteraren att kartlägga de gränser som rubbats och att förstå vart gränsen går för kvinnan. Är det när han väl skär kvinnan med kniven eller är det när kvinnan väl ligger på akuten med livshotande skador? Denna teori tillsammans med de andra teorierna är ett hjälpande verktyg i att kunna analysera situationen för att försöka hitta hjälpa kvinnan att självmant hitta en väg ut ur det. Teorin menar på att våldet blir en normal vardag för kvinnan vilket vårt resultat även visar.

För att förstå våldet och kvinnans kvarstannande behöver man dels förstå normaliseringsprocessen och vart gränserna går för kvinnan. Finns det en gräns eller har gränserna rubbats? Här inkluderas uppbrottsprocessen som förklarar vilka band kvinnan har till förövaren och vad det är som gör att kvinnan stannar kvar och vad det är som får kvinnan att lämna. Både normaliseringsprocessen och uppbrottsprocessen är bra att använda sig av för att kunna få en tydligare bild över kvinnans val och för att förstå varför kvinnor väljer att stanna. Uppbrottsprocessen förklarar hur kvinnan tar sig ut ur relationen. Resultat inkluderade denna teori genom att tillägga på vilket sätt verksamheten går in med det praktiska arbetet att underlätta vägen ur våld. Det kan vara rent praktiskt eller psykiskt. Dessa perspektiv ökar vårt sätt att analysera, ökar vår förståelse och konkretiserar till en viss grad varför kvinnan stannar och vad det är som håller kvar henne. Resultatet visade att dessa två teorier är viktiga att ha med sig när man möter en våldsutsatt kvinna då man ska vara försiktig och låta kvinnan ta initiativen till de olika steg som bör tas. Resultatet visade att kvinnan själv bör ta steget till att lämna relationen och inte någon annan som bestämmer åt henne. Detta är för att kvinnan inte ska känna skuld eller ångest över sina val, och kan gå vidare.

Våldscykeln är också en teori som är mer konkretiserad för att förstå hur våldet utövas. De olika stegen i cykeln hjälper den utsatta att kartlägga sin situation. Den hjälper även socialsekreterare att förstå situationen och hur långt våldet har eskalerat. Utöver att kartlägga hur individen påverkas av våldet hjälper denna cykel även till att öka förståelse kring de vidmakthållande faktorerna, varför kvinnan är kvar och vilka mekanismer det är som gör att man lämnar. Denna teori går hand i hand med

de två andra för att kunna kartlägga och hjälpa den våldsutsatta att konkretisera och kartlägga våldet för att den utsatte själv ska inse hur långt våldet har eskalerat.

9. Diskussion

Vår studie syftar till att lyfta fram socialsekreterares perspektiv kring vilka bidragande faktorer som påverkar kvinnors beslut att stanna kvar i våldsamma relationer samt vilka vidmakthållandefaktorer som påverkar kvarstannande.

Genom att samtala med sammanlagt sju socialsekreterare inom kommunala verksamheter inom våld i nära relationer har vi fått fram kunskap och material som bidrar till en ökad förståelse för vilka bakomliggande orsaker som påverkar en kvinnas beslut till att stanna i en våldsam relation, samt vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnans kvarstannande. I detta kapitel kommer vi att diskutera vårt sammanställda resultat och slutligen dela med oss av våra reflektioner kring den framtida forskningen. Resultatet av vår studie presenteras med hjälp av en tematisk analys med hjälp av tre olika teman som är följande; *Hjälp*, *Mekanismer/Faktorer*, *Arbete*. Våra subteman för en mer genomgående presentation är följande; för temat *hjälp* har vi information, praktisk hjälp och att stanna eller att lämna. För temat *mekanismer/faktorer* har vi subteman sociala regler, relationer och beroendeställning. För temat *arbete* har vi subteman våldsutsatta kvinnor, insatser i samhället och utbilda och informera.

Resultatet visar således att under subtemat hjälp så framkom det att kvinnor är i behov av praktisk hjälp vid beslut att lämna en våldsam relation, under subtemat stanna eller lämna visar resultatet att det finns olika faktorer som påverkar kvinnan att stanna vilket bland annat kan vara skuld och skam eller hederskontext, vilket går in lite under subtemat sociala regler. Skuld och skam skapas utifrån de sociala regler som skapats i samhället. Under subtemat relationer framkom det att de mekanismer socialsekreterarna upplever bidrar till ett kvarstannande främst grundar sig i våldsteori som erbjuder orsaksförklaringar till varför kvinnor stannar i en våldsrelation. Under subtemat beroendeställning framkom det att många kvinnor inte vet vilken hjälp de kan få och därför väljer att stanna kvar med våldsutövaren. Det kan även vara så att kvinnan inte vill lämna för att det finns barn inblandade och att barnen kommer att drabbas ifall kvinnan väljer att lämna relationen. Slutligen så framkom det under temat arbete och subtemat våldsutsatta kvinnor att resultatet visade vilket arbete som tar plats för att våldsutsatta ska kunna ta sig ut ur en våldsam relation. Dels kan det vara att det själva ansöker om hjälp genom att ringa till socialjouren, som bemannas av socialsekreterare, och därefter utreds våldet som i sin tur leder till insatser såsom skyddat boende eller stödsamtal.

Subtemat insatser i samhället visade även att socialsekreteraren har partnerkontakt, vilket innebär att socialsekreteraren alltid frågar klienten ifall våldsutövaren vill ta kontakt med verksamheten för samtal. Subtemat utbilda och informera visade att arbetet underlättas väldigt mycket när socialsekreterare går ut till olika verksamheter eller myndigheter för att undervisa, utbilda och informera om arbetet som utförs på verksamheten. Resultatet visar att det är av stor vikt att lära ut om våldet till olika instanser då det underlättar arbetet av att fånga upp våldet.

Att den praktiska hjälpen har en stor betydelse vid beslutet kring att lämna en våldsam relation

påvisas både i tidigare forskning, teori och i vår studie. Den tidigare forskningen talar för att mannens isolering av kvinnan bidrar till att hon många gånger inte vet vilken typ av hjälp det finns att få. Andra gånger kan kvinnan befinna sig i en hederskultur och/eller vara nyanländ till Sverige vilket även kan bidra till utmaningar vad gäller att få kännedom om hur man går tillväga för att få stöd. Utifrån hur respondenterna talar kring hederskontext och hur det bidrar till skuld och skam för kvinnan är det tydligt hur detta kan vara en mekanism som bidrar till kvinnors kvarstannande. En av respondenterna talade om hederskontext som en mekanism till kvarstannande av relation och detta kan tydligen generaliseras om det nu är så i varje unikt fall. Om hederskontext är den mekanismen som påverkar kvinnornas kvarstannande så har våldshandlingarna troligen inlärts och socialiserats in utifrån kultur värderingar från hemlandet. Om hederskontext är aktuellt så är dessa kvinnor redan vid tidig ålder fått en form av acceptans för ett förtryck och godkännande av våld från sin man.

Resultatet visar att många kvinnor inte vet vilken hjälp de kan få och därav stannar kvar med våldsutövaren av ren rädsla, eller för att barnen inte ska komma till skada. Detta talar för vikten av att nå ut och informera om insatser som finns ute i samhället, men även kring de brister som existerar i dagsläget kring att nå denna målgrupp som blir utsatta för våld och väljer att stanna kvar.

Vi har under studiens gång fått en ökad förståelse för hur socialsekreterare inom detta fält manövrar, erbjuder insatser och har partnerkontakt. Dessa insatser är en viktig faktor som har stort inflytande över klientens kontakt med verksamheten och efterföljande process kopplad till relationen och eventuellt uppbrott. Men som tidigare studier påvisar så är det inte endast dessa ovan nämnda mekanismer som påverkar, utan den tidigare forskningen belyser även vikten av att inkludera förälskelsen kvinnan har för den våldsutövande mannen och hoppet hon lever på att det en dag ska återgå till dagarna utan våldet. Det verkar som att det på ett generellt plan förväntas att den våldutsatta kvinnan ska kunna lämna mannen med detsamma, men det tas inte i beaktande mekanismer såsom känslomässiga band och de socioekonomiska faktorerna som bidrar till att kvinnan riskerar att bli bostadslös eller utan försörjning.

Resultaten visar även att det sker en viss acceptans från socialsekreterarnas håll då denna form av insats är frivillig och behöver ske på eget initiativ. Detta tolkar vi som en känsla av maktlöshet i många utav fallen. Det sker delvis som en normaliseringsprocess i att inte kunna bistå med hjälp trots att det finns kunskap om mekanismer som kan hjälpa att synliggöra och igenkänna hur en individ blir som resultat av våldshandlingar för att sedan kunna bistå med rätt insats och hjälp. Så vart går gränserna för klientens självbestämmande trots att klienten tickar alla rutor för att bli utsatt för våld och uppvisar bakomliggande mekanismer till sitt kvarstannande? Våld utplånar gränserna, det är då dessa mekanismer kommer att spela en större roll, men hur stor betydelse har de trots att socialsekreterarna och resultatet från vår studie talar för samma sak?

Detta leder till att klienterna har socialiserats och formats till att leva med våldshandlingar vilket bidrar till en av mekanismerna som det talades om; normaliseringsprocessen.

Den tidigare forskningen kring de mekanismer som är vidmakthållande faktorer i kvinnans

kvarstannande är dels socioekonomiska faktorer såsom svårigheter att hitta boende, dels är det hederskontext där problematiken bland annat fokuserar på de kulturella och religiösa orsakerna. Det finns även en beroendeproblematik som nämnt tidigare. Vidare att den passionerade förälskelsen som kvinnan har gentemot sin partner som utövar våld glöms bort vilket gör att våldet eskalerar successivt. Vidare menar forskningen att verkligheten inte ser ut som det gör på papper. Kvinnor har rätt till skyddat boende och stöd för att kunna få hjälp att påbörja ett nytt liv men brist på boende och resurser hindrar detta. Hur ska kvinnor kunna få hjälp att gå vidare om det inte finns resurser till det? Samtidigt dyker tanken kring förtroende upp, hur kan ett förtroende finnas till myndigheter om myndigheterna inte kan hjälpa på grund av bristande resurser? Här kan vi se att det finns en likhet i tidigare forskning och det vi kommit fram till genom vår kvalitativa analysmetod. Både respondenterna och den tidigare forskningen påvisade samma faktorer som ligger bakom kvinnans val av att stanna kvar.

Utifrån studiens teori, tidigare forskning och resultat kan vi se att mekanismer, precis som Enander (2011) uttrycker, kan se väldigt olika ut och det är lika viktigt att se över de olika faktorerna som normaliserar våldet i vardagen för en våldsutsatt kvinna. Hur man som socialsekreterare tar sig han ett vålds ärende påverkar både klient och framtida hjälpsökande.

9.1 Framtida forskning

Med denna studie hoppas vi kunna bidra med ytterligare kunskap som fyller ut kunskapsluckorna kring socialsekreterarnas perspektiv angående vilka mekanismer som bidrar till kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer. Detta spelar en stor roll inom det sociala arbetet då detta fält har ett stort mörkertal på grund av diverse anledningar. Som Kaukinen (2011) skriver om så är detta fält ett fält som konstant måste studeras och läras nytt om då detta fenomen och faktorerna kring att kvinnan stannar förändras och ser annorlunda ut i olika delar av världen. Det politiska fältet, sociala sfären och kulturen är faktorer som kan att påverka hur våldsutsatta kvinnor får hjälp att ta sig ur samt hur vissa faktorer kan komma att bidra till kvarstannandet. Sett till vår egna studie upptäcker vi att det finns fler saker att titta närmare på gällande hur kulturella, sociala och politiska faktorer kan komma att påverka kvarstannade mekanismer hos våldsutsatta kvinnor och om vägen ut från våld förenklas, försvåras eller påverkas för en kvinna genom dessa faktorer. Trots att vårt material till en viss del nämner hur systemet är annorlunda i form av insatser i USA exempelvis så anser vi att det skulle vara givande att forska djupare och inhämta mer kunskap kring hur dessa faktorer påverkar kvinnans kvarstannande. Förändrar det faktumet? Gör det valet svårare eller enklare? På vilket sätt upptäcks och förstås våldet i olika sociala avseenden? Påverkar kulturella faktorer om kvinnan bor på Island eller Australien, på vilket sätt i sådana fall?

Vi har använt oss av normaliseringsprocessen, våldscykeln och uppbrottsprocessen som verktyg för att kunna analysera och tolka vårt insamlade material.

En annan aspekt som vi funderade kring vår studie är att kolla närmare kring bakomliggande

orsaker till insatsernas utformning som kan komma att vara en bidragande faktor i hur kvinnorna är mottagliga för hjälp som i sin tur kan påverka kvarstannandet. Hur fattas ett beslut kring lagverket om våldet? Kan våldsutsatta kvinnor vara med i utformandet av förslag för framtida lagar? Vilken kunskap kan kvinnor som har lämnat en våldsamt situation bidra med? Vad för kunskap behöver besittas för att arbeta kring reglemente inom detta fält?

10. Slutsats

Studiens slutsats baseras på resultatet och analysen av intervjuerna vi har gjort. Slutresultatet blir således på vår första frågeställning "Vilka mekanismer upplever socialsekreterare ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer?" att socialsekreterarna nämner dessa mekanismer som kvarhåller en kvinna i en våldsamt relation annat socioekonomiska faktorer såsom arbetssituation, boendesituation, ekonomiska tillgångar men även normaliseringsprocessen, våldscykeln, anknytningsteori och hederskontexten.

Slutresultatet på vår andra frågeställning "På vilket sätt underlättar socialtjänsten processen ur våldet som sker för den våldsutsatta?" blir således att socialsekreterarna svarade att de underlättar processen genom att erbjuda stöd men även informera om hur man kan ta sig vidare.

Socialsekreterarna berättade att de även informerar kring hanteringen av depression, ångest och stress genom samtalsbehandling som erbjuds för våldsutsatta. Det handlar om att få den våldsutsatta att förstå vad våldet bidragit med.

11. Referenslitteratur

- Ahrne, G. & Eriksson-Zetterqvist, U. (2015). Intervjuer I: Ahrne, G & Svensson, P (red). *Handbok i Kvalitativa metoder*.
- Alvesson, M. (2003). Academy of management review. *Beyond neopositivist, romantics and localists: Reflexive approach to interviews in organizational research*. Vol: 28(1).
- Amnesty-rapport. (2004). *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Stockholm.
- Amnesty. (2022). *Stoppa våldet mot kvinnor: Mäns våld mot kvinnor i nära relation*.
file:///Users/fridamoua/Downloads/mans-vald-mot-kvinnor-i-nara-relationer-amnesty.pdf
- Anderson, D. Saunders, D. Yoshihama, M. Bybee, D. & Sullivan, C. (2003). *Long-term trends in psychological well-being among women separated from abusive partners. Violence against Women*. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1077801203009007004>
- Braun, & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>.
- Brottsförebyggande rådet, BRÅ (2002). Våld mot kvinnor i nära relationer. En kartläggning. (BRÅ, rapport 2004:14). Hämtad 1 maj 2022 från
https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800018124/1371914731350/2002_14_vald_mot_kvinnor_i_nara_relationer.pdf
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2: uppl.
<https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html>
- Eckstein- J, J. *Reasons for Staying in Intimately Violent Relationships: Comparisons of Men and Women and Messages Communicated to Self and Others*. *Journal of Family Violence* 26(1):21-30. DOI: 10.1007/s10896-010-9338-0
- Ekström, V. (2016). *Det besvärliga våldet: Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. <https://doi.org/10.3384/diss.diva-130941>
- Enander, V. (2009). Att stanna och att gå: Forskning kring misshandelsprocessen och misshandlade

- kvinnors uppbrottsprocess. In *Genväg till forskning* (Issue 1).
- Enander, V. & Holmberg, C. (2011). *Hur går hon?: om att stödja misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. (1. uppl.).
- Gilje, N. & Grimen, H. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. (3. uppl.) Göteborg: Daidalos.
- Helmersson, S. (2017). *Mellan systerskap och behandling: omförhandlingar inom ett förändrat stödfält för våldsutsatta kvinnor*. Diss. Lund: Lunds universitet, 2017. Lund.
- Herbert, T. Silver, R. C., & Ellard, J. H. (1991). Coping with an Abusive Relationship: I. How and Why Do Women Stay? *Journal of Marriage and Family*, 53(2), 311–325.
<https://doi.org/10.2307/352901>
- Holmberg, C. & Enander, V. (2004). *Varför går hon?: om misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. (2. uppl.). Studentlitteratur.
- Hällén, L., M. & Sinisalo, E. (2018). *Den ideella sektorn och våld i nära relationer*. I Bruno, L. Brännvall, M. Ekström, V. Eriksson, M. Jonhed, A-L. Kastling, L-Å. Loveby, K. Mattsson, T. & Örmon, K. (Red.), *Våld i nära relationer. Socialt arbete i forskning, teori och praktik* (s. 279–288). Stockholm: Liber
- Larsdotter, S. På väg mot ett liv utan våld: att arbeta med individuella samtal. Holmberg, C. & Enander, V. (2011). *Varför går hon?: om misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Lundgren, E. Heimer, G. Westerstrand, J. Kalliokoski, A-M (2001). Slagen dam. *Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning. Brottsoffermyndigheten*.
<https://www.brottsoffermyndigheten.se/media/seyalp3a/slagen-dam.pdf>
- Lundgren, E. (2004). *Våldets normaliseringsprocess*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).
- Kaukinen. (2005). It Could Happen to Anyone: Why Battered Women Stay [Review of *It Could Happen to Anyone: Why Battered Women Stay*]. *Violence and Victims*, 20(2), 261–263.
<https://doi.org/10.1891/0886-6708.2005.20.2.261>

- Krantz, & Garcia-Moreno, C. (2005). *Violence against women. Journal of Epidemiology and Community Health* (1979), 59(10), 818–821. <https://doi.org/10.1136/jech.2004.022756>
- Kvale, S. Brinkmann, S. & Torhell, S.-E. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2. uppl.). Studentlitteratur.
- Mattsson, T. (2011). *Våldets komplexitet och gamla paradig. Om utmaningar och svårigheter i arbetet med våld i nära relationer*. (Meddelande från Socialhögskolan; Vol. 2011, Nr. 5), (Research Reports in Social Work; Vol. 2011, Nr. 5). Socialhögskolan, Lunds universitet. Hämtad från: <https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/4028406/2167201>
- Mattsson, T. (2021). *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. (Tredje upplagan).
- Nationellt centrum för kvinnofrid. ([NCK], 2022). *Mäns våld mot kvinnor: Ett globalt perspektiv*. Hämtad från: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/mans-vald-mot-kvinnor-ett-globalt-perspektiv/mans-vald-mot-kvinnor---ett-globalt-perspektiv/>
- Nationellt centrum för kvinnofrid ([NCK], 2022). *Våld i nära relationer*. Hämtad den 28 april 2022 från <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nararelationer/vald-i-nararelationer/>
- SFS 2021:1314. Socialtjänstlagen.
- Socialstyrelsen (2016). *Våld: Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer* (artikelnummer: 2016-6-37). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf>
- SOU 1995:60. *Statens offentliga utredningar*.
- Svensson, & Ahrne, G. (2011). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. In Ahrne, G. & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder 2*: uppl.
- Van Lawick, J. (2013). *Våld i nära relationer*. Lund: Studentlitteratur
- Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Uppbrottsprocessen (2022). Nationellt centrum för kvinnofrid. Hämtad från:

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/uppbrotsprocessen/>

Åkesson, E. Darj, F (2018). Länsstyrelsen Skåne. Intersektionella perspektiv på våld i nära relationer.

DOI: 801-13119-2018

Bilagor

Intervjuguide

- Vad för hjälp kan få hos er? Vad för hjälp erbjuds?
- Följer ni upp de klienterna efter att de har blivit beviljade insatser hos er?
- Hur når en hjälpsökande er?
- Har ni något stöd för den som utövar våldet?
- Vilken hjälp anser du är verksam att hjälpa kvinnor i just denna utsatta situation?
- Vilka teorier eller psykologiska termer kring våld utgår ni ifrån vid förståelsen när ni ger stöd och hjälp för hjälpsökande våldsutsatta kvinnor?
- Vilka mekanismer är bidragande i valet kvinnan gör när hon väljer att stanna, tror du?
- Vilka mekanismer är kvarhållande för kvinnan?
- Vilka bidragande faktorer kan du se som är mer praktiska, som gör att kvinnan stannar?
- Vilka argument har du fått höra ifrån våldsutsatta kvinnor?
- Vad påverkar beslutet?
- Hur arbetar ni för att underlätta vägen ut från våld?
- Samarbetar ni med andra instanser i samhället?
- Vad anser du att det finns för svårigheter i ert arbete? Kan du ge något exempel?
- Jobbar ni förebyggande för att våldet ska upphöra i den våldsamma relationen?
- Är det något mer du vill tillägga som jag inte frågat om?

Syftet:

Öka kunskapen kring de mekanismer som påverkar kvinnors kvarstannande i en våldsam relation samt vilka faktorer socialsekreterare upplever ligger bakom kvinnors kvarstannande. Denna studie fokuserar på att undersöka hur socialsekreterare arbetar för att underlätta våldsutsatta kvinnors process för vägen ut från våld för att kunna uppmärksamma de mekanismer och faktorer speglas i kvinnans beslut om att stanna kvar i relationen.

Informantbrev

Hej! Detta är en förfrågan om att delta i en studie som är inom ramen för vårt kandidatexamensarbete och är en del av socionomprogrammet på Marie Cederschiöld högskola. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur socialsekreterare arbetar för att underlätta våldsutsatta kvinnors process ut från våld, vilka mekanismer upplever socialsekreterare ligger bakom kvinnors kvarstannande i våldsamma relationer samt hur arbetar socialsekreterare med dessa mekanismer? För att möjliggöra vår studie behöver vi genomföra intervjuer med socialsekreterare som arbetar med våld i nära relationer.

Intervjun handlar om...

Deltagandet i denna intervju är frivillig och du kan avbryta den under vilken tidsperiod som helst något angivet skäl. Intervjun beräknas att ta 60 minuter och om du ger ditt godkännande att ljudinspela intervjun. Intervjun kommer att sedan transkriberas och skrivas ner på papper. Platsen där intervjun ska äga rum får du bestämma.

Den information som du lämnar ut kommer att behandlas med i enlighet med sekretess och förvaras så att ingen obehörig kommer att få ta del av den. Resultatet av denna studie kommer att presenteras och redovisas på ett så sätt att ingen annan individ kommer att kunna identifieras. Du som medverkar i studien kommer att ha en möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet. När examensarbetet är färdigt och godkänt så kommer det att finnas på en databas som laddar upp kandidatexamens uppsatser som heter DIVA. Inspelningarna och den transkriberade texten kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet.

Vid intresse och vilja till att medverka kontakta oss på;

Mail p*****@outlook.com & m*****@hotmail.se

Telefon Patricia 073***** & Frida 073*****

Tack för din medverkan!

Intervjuare

Respondent